

Adrian T. Neacșu, Cristi V. Danileț, Horațius N. Dumbravă

***PROIECT COMUN PRIVIND PRINCIPALELE
OBIECTIVE PENTRU CONSOLIDAREA
CONSILIULULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ȘI
ÎNTĂRIREA PUTERII JUDECĂTOREȘTI***

5 august 2010

CUPRINS

VIZIUNE GENERALĂ ASUPRA CSM	3
INTRODUCERE: RECONSTRUCȚIA UNEI AUTORITĂȚI CONSTITUȚIONALE	3
ECHIPĂ PENTRU PERFORMANȚĂ ȘI RESPONSABILITATE	5
ELABORAREA PROGRAMULUI.....	6
CSM – ROL ȘI ATRIBUȚII	7
DIFICULTĂȚI PENTRU NOUL CSM.....	8
PRIORITĂȚI ȘI OBIECTIVE STRATEGICE	9
I.UN CSM PENTRU INDEPENDENȚA JUSTIȚIEI.....	11
DIRECȚIA DE ACȚIUNE I.1: PUNEREA ÎN PRACTICĂ A REZOLUȚIEI PRIVIND STAREA FINANCIARĂ ȘI SITUAȚIA ADMINISTRATIVĂ A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ȘI PARCHETELOR DE PE LĂNGĂ INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI, ÎNSUȘITĂ DE CSM ȘI APROBATĂ DE TOATE ADUNĂRILE GENERALE ALE INSTANȚELOR ȘI PARCHETELOR DIN ROMÂNIA ÎN APRILIE 2009.	11
DIRECȚIA DE ACȚIUNE I.2: FINANȚAREA CORESPUNZĂTOARE A SISTEMULUI JUDICIAR.....	12
II.UN CSM PUTERNIC ȘI RESPECTAT	15
DIRECȚIA DE ACȚIUNE II.1: ASUMAREA ROLULUI DE REPREZENTANT ȘI PURTĂTOR DE CUVÂNT AL SISTEMULUI JUDICIAR	15
III.UN CSM OBIECTIV ȘI TRANSPARENT	18
DIRECȚIA DE ACȚIUNE III.1: OBIECTIVIZAREA PROCEDURILOR CARE ȚIN DE CARIERA MAGISTRAȚILOR ȘI A PROPRIULUI PERSONAL.....	19
DIRECȚIA DE ACȚIUNE III.2: RESPONSABILIZAREA SISTEMULUI JUDICIAR.....	21
IV.UN CSM PENTRU O JUSTIȚIE DE CALITATE	24
DIRECȚIA DE ACȚIUNE IV.1: CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI EFICIENTIZAREA ACTULUI DE JUSTIȚIE PRIN ASIGURAREA UNUI VOLUM OPTIM DE MUNCĂ.....	24
DIRECȚIA DE ACȚIUNE IV.2: ÎMBUNĂTĂȚIREA PREGĂTIRII PROFESIONALE A MAGISTRAȚILOR.....	28
DIRECȚIA DE ACȚIUNE IV.3: PROTECȚIA MAGISTRAȚILOR	29
DIRECȚIA DE ACȚIUNE IV.4: CREȘTEREA ÎNCREDERII ÎN SISTEMUL JUDICIAR	30
DIRECȚIA DE ACȚIUNE IV.5: DESCENTRALIZAREA ADMINISTRATIVĂ	31
V.UN CSM RESPONSABIL.....	33
DIRECȚIA DE ACȚIUNE V.1: CREȘTEREA CREDIBILITĂȚII CSM PRIN ÎNTĂRIREA INTEGRITĂȚII MEMBRILOR SĂI	33
DIRECȚIA DE ACȚIUNE V.2: CONTACT PERMANENT CU MAGISTRAȚII ȘI RAPORTARE PERMANENTĂ MAGISTRAȚILOR	34
DIRECȚIA DE ACȚIUNE V.3: CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI TRANSPARENȚEI ÎN ACTIVITATEA DE LUARE A DECIZIILOR.....	35
DIRECȚIA DE ACȚIUNE V.4: EFICIENTIZAREA PROPRIEI ACTIVITĂȚI A CSM	37
ÎN CONCLUZIE:	40
ANEXE	41
DECLAȚIE DE PRINCIPII PENTRU MANDATUL CSM.....	41
PACTUL PUTERILOR PRIVIND JUSTIȚIA.....	42

VIZIUNE GENERALĂ ASUPRA CSM

Introducere: Reconstrucția unei autorități constituționale

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este astăzi una dintre cele mai *slabe* autorități publice centrale. Deși este consacrat la cel mai înalt nivel, cel constituțional, CSM este autoritatea ce s-a dovedit a fi profund neglijată în dinamica autorităților statului român. Această neputință instituțională a CSM s-a cronicizat și s-a repercutat în mod direct asupra situației sistemului judiciar, pus în fața unor decizii politice care l-au afectat deja negativ și care îi vor influența de asemenea evoluția viitoare.

Finalul mandatului primului CSM rezultat din alegeri generale și directe lasă **o autoritate constituțională slăbită, lipsită de credibilitate, măcinată de scandaluri și lipsită de autoritatea de a se impune în relațiile cu reprezentanții celorlalte autorități publice centrale.**

Cel mai adesea, lipsa de performanță din ultimii 6 ani a CSM în ansamblul statului român se datorează propriilor vicii structurale, fie că vorbim de vulnerabilitatea individuală a membrilor puși în fața unor probleme personale de integritate sau de biografie, fie că vorbim de incapacitatea acestui organism de a se concentra asupra unor obiective fundamentale pe care să le promoveze cu hotărâre în relațiile cu autoritățile publice.

Moștenirea lăsată de CSM la finalul mandatului 2004-2010 este una dificilă și constituie cea mai importantă *vulnerabilitate* pentru valorile fundamentale care definesc existența unei justiții democratice. Revine noului CSM sarcina să gestioneze acest pasiv, cum de altfel revine această misiune întregului sistem judiciar și corpului profesional de judecători și procurori.

Lipsa de consistență a CSM în cadrul suprastructurii de stat se reflectă acum negativ asupra locului ocupat de sistemul judiciar și în special de puterea judecătorească. Mentalitatea dominantă la nivelul societății românești, dar și a structurilor de decizie centrală este că instanțele au atâta amplitudine cât i se recunoaște și Consiliului Superior al Magistraturii. CSM însuși nu a făcut nimic pentru a înlătura confuzia care se face între puterea judecătorească și el însuși, organism aflat din punct de vedere constituțional în afara sistemului judecătoresc. **Se poate spune că actualul CSM, pe lângă faptul că s-a manifestat ca o instituție șovăitoare, inconsistentă în relațiile instituționale cu celelalte puteri constituite în stat, în fapt a confiscat statutul constituțional al puterii judecătorești în loc să-i garanteze independența.**

Următorii ani vor fi decisivi pentru garantarea independenței justiției și conservarea statutului independent al judecătorilor și procurorilor. Amenințările în direcția unor schimbări radicale și a reșezării mai precare a puterii judecătorești între puterile statului, sunt concrete și predictibile. Sistemul judiciar, prin garantul independenței lui structurale, trebuie să fie pregătit pentru a face față unor provocări importante.

Prezentul document detaliază viziunea comună a autorilor, în calitatea lor de candidați în echipă pentru CSM, asupra evoluției instituționale și asupra acțiunilor necesare ale viitorului

CSM. Programul are ca obiectiv fundamental reconstruirea Consiliului Superior al Magistraturii ca o instituție judiciară cu autoritate în stat, puternică, credibilă și capabilă să-și realizeze menirea constituțională de a garanta independența justiției.

Prin aplicarea programului și planului de acțiune subsecvent se urmărește *repoziționarea CSM în organizarea democrației românești, creșterea prestigiului său, eficientizarea activității lui, sporirea capacității practice de apărare a sistemului judiciar, consolidarea încrederii publice în justiție.*

Totodată, **programul reconsideră modul de poziționare a CSM față de sistemul judiciar**, față de judecători și procurori. El are în vedere subordonarea întregii activități a CSM în materia carierei profesionale și atribuțiilor de administrare a sistemului judiciar principiilor *obiectivității, competenței, transparenței și predictibilității.*

Redistribuirea unor competențe administrative, care sunt marginale pentru CSM, către instanțe, parchete sau alte structuri, va crea premisele debirocratizării CSM, creșterii eficienței și capacității lui de reacție, dar și a creșterii autonomiei decizionale a instanțelor și parchetelor.

Documentul are în vedere și **proiectarea unei construcții vizând modernizarea justiției române pe termen mediu și lung** prin efortul conjugat al tuturor factorilor exteriori sistemului judiciar. La nivelul societății românești este nevoie de un acord general, transpartinic și neinfluențat de dinamica politică, pentru angajarea hotărâtă în direcția construirii unei justiții europene, aspect strategic de importanță națională. Consolidarea justiției nu se poate face prin acțiuni unilaterale ale actorilor din afara sistemului judiciar însuși, ci prin conlucrare, respectarea voinței sistemului judiciar și încurajarea proceselor de schimbare derulate din interior. Astfel, performanțele sistemului judiciar sunt direct dependente de resursele financiare alocate de Guvern, de calitatea activității legislative a Parlamentului, de neutralitatea și corectitudinea acțiunilor publice ale partidelor și actorilor politici, de eficiența activității CSM, așadar responsabilitățile trebuie individualizate și clarificate.

De aceea, un *acord național în considerarea justiției ca prioritate strategică de interes național* trebuie să privească asumarea de către fiecare autoritate competentă a obligațiilor concrete ce intră în aria proprie de competențe, dar și recunoașterea faptului că principalul motor al consolidării justiției este sistemul judiciar însuși.

Premisa fundamentală de la care pleacă acest document este că **doar o masă critică decizională în interiorul CSM, deschisă spre transparență decizională, responsabilitate și colaborare inter-instituțională, poate determina evoluțiile corecte ale instituției.**

Este momentul pentru o schimbare fundamentală și stă în puterea corpului profesional să-și aleagă drumul ce va fi parcurs în următorii șase ani.

Echipa ce propune alegătorilor prezentul proiect are soluții și determinarea necesară în realizarea unei reconstrucții a CSM, capabil să garanteze în mod adecvat independența judecătorilor, a instanțelor și a puterii judecătorești în ansamblu.

Echipă pentru performanță și responsabilitate

CSM este construit legislativ ca un *organ colegial*, în care deciziile se iau în mod *colectiv și anonim*. De asemenea, CSM nu are o componentă omogenă, în interiorul lui întâlnindu-se interesele judecătorilor și procurorilor, reprezentanți de la diferite nivele de instanțe și parchete, dar și ale societății civile. Datorită modului cum este construit procesul decizional, în întregime secret, *granița dintre legitimitatea și nelegitimitatea acestor interese este greu de stabilit*. Rolul cel mai important al unui membru CSM, acela de a vota și ajuta la luarea deciziilor pentru sistemul judiciar, scapă oricărui control și răspunderi.

Organizarea colegială a CSM face ca un singur membru să nu poată influența fundamental orientarea corectă a CSM. Pentru a impune o nouă viziune, mai coerentă, pro-activă și cu un grad mai mare de pragmatism, responsabilitate și transparență, este nevoie de realizarea unei *mase critice* în interiorul CSM, care să își asume în mod public, solidar, un program de acțiune concret și viabil. Întrucât formele de responsabilizare a membrilor CSM prin intermediul instituției revocării au eșuat, credem că adevărată responsabilizare a membrilor CSM față de corpul profesional nu se poate face decât prin asumarea de către un grup cât mai mare, în mod deschis, transparent și public, a unui *set comun de angajamente și priorități* în folosul sistemului judiciar.

Decizia de a candida ca o echipă are la bază trei coordonate:

- prima este legată de strânsa colaborare de-a lungul timpului a noastră, a celor trei candidați, în cadrul unor asociații profesionale, alături de alți colegi judecători (*AMR, UNJR*), în societatea civilă (*Transparency International, SoJust*), ori în ce privește acțiuni derulate de instanțele judecătorești și adunările generale ale judecătorilor (*Rezoluția privind starea financiară și situația administrativă a instanțelor judecătorești, Rețeaua Națională a Adunărilor Generale ale Judecătorilor sau Protestul generalizat al justiției din toamna lui 2009*);

- coerența și forța proiectului unei echipe este mai puternică și cu șanse mai mari de reușită în realizarea obiectivelor pe care le propunem pentru reconstrucția unui CSM puternic și responsabil. În plus, indiferent de faptul că doar o parte din membrii echipei va fi aleasă în CSM, acest proiect va putea constitui o "foaie de parcurs" pentru membrii componenți ai echipei care se vor regăsi în CSM, urmând ca sprijinul reciproc al membrilor echipei pentru realizarea acestor obiective, atât timp cât prezentul program asumat este respectat, să fie unul necondiționat, din interiorul sau din afara CSM. În plus, experiența conlucrării de-a lungul timpului, ca echipă deja sudată, ne dă, fiecărui membru al echipei, sentimentul că putem contribui la reconstrucția CSM ca o instituție legitimă și credibilă atât în interesul judecătorilor, al instanțelor, cât și al societății în ansamblu;

- fiecare membru al echipei provine de la paliere diferite ale instanțelor, acoperind, în acest fel, cunoașterea realităților în ansamblu și detaliu ale judecătorilor (Cristi Danileț), tribunalelor (Adrian Neacșu) și curților de apel (Horațius Dumbravă), obiectivele fiind nu numai general valabile pentru instanțe și judecători, la fiecare nivel ierarhic, dar și specifice pentru fiecare nivel.

Așadar, membrii echipei sunt:

Cristi Danileț – judecător, vicepreședinte al Judecătoriei Oradea;
Adrian Neacșu – judecător, președinte al Tribunalului Vrancea;
Horațius Dumbravă – judecător, președinte al Curții de Apel Târgu-Mureș.

Membrii acestei echipe își asumă, pe lângă realizarea obiectivelor pe care le propun prin prezentul proiect, și o *declarație de principii*, anexă la proiect, declarație menită a înlătura posibile conflicte de interese și de a garanta în fața judecătorilor integritatea membrilor echipei dacă vor fi aleși ca membri CSM.

De asemenea, membrii echipei își asumă integral *Pactul pentru justiție* – și la care membrii echipei, alături de alți colegi judecători și asociații profesionale, au contribuit în mod direct –, document ce însoțește prezentul proiect, astfel cum a fost el propus camerelor reunite ale Parlamentului, document ce pune în echilibru concret, transparent și corect puterile constituite în stat și care, dacă va fi semnat de cele trei puteri constituite în stat, va fi încă un element care să garanteze independența și inamovibilitatea judecătorilor, independența instanțelor și a puterii judecătorești.

Elaborarea programului

Prezentul Program a fost elaborat avându-se în vedere pe de o parte starea actuală a sistemului judiciar românesc, pe de altă parte trendul european așa cum reiese el din standardele internaționale studiate. Astfel, s-a avut în vedere:

- Evaluarea de sistem pe care autorii au făcut-o în ultimii cinci ani, cuprinsă în materiale publicate (cum ar fi *Raportul SoJust 2006*, articole, rapoarte și cercetări diverse¹, interviuri în presa scrisă și audio-vizuală);
- Rapoartele de monitorizare ce au precedat aderarea României la UE și cele din cadrul mecanismului de cooperare și verificare de după aderare, întocmite de Comisia Europeană;² măsurile de consolidare a justiției preconizate în Programul de la Haga - „*Consolidarea libertății, securității și justiției în UE*” și dezvoltate la pct. 4 din Planul de acțiune (2004); direcțiile de acțiune stabilite în Programul de la Stockholm – „*O Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora*”, cu Planul de acțiune aferent (2010);
- Documentele și Planurile de acțiune în domeniul justiției elaborate la nivelul Națiunilor Unite³ și Consiliului Europei⁴ și mai ales standardele menționate în Opinia

¹ A se vedea www.juridice.ro, <http://cristidanilet.wordpress.com> și www.adrianeacsu.jurindex.ro.

² Garantarea independenței justiției, asigurarea calității și eficienței actului de justiție, realizarea unui act de justiție transparent, îmbunătățirea accesului cetățeanului la justiție, diminuarea corupției, crearea unui sistem modern, capabil să implementeze acquis-ul comunitar, și adaptarea acestuia la cerințele Uniunii Europene au reprezentat obiective principale și prioritare în procesul de integrare a României în structurile UE.

³ United Nations Millennium Declaration (2000) A/RES/55/2, Vienna Declaration on Crime and Justice: Meeting the Challenges of the Twenty-first Century (2000) A/RES/55/59.

⁴ Au fost avute și se vor avea în vedere acțiunile descentralizate din statele membre propuse în Raportul înțelepților (2006), instrumentele de eficientizare a justiției ale CEPEJ, documentele emise de CCJE și CCPE

nr.10 din 2007 intitulată „Consiliul judiciar în slujba societății” elaborată de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni din cadrul Consiliului Europei.

- Propunerile făcute de asociațiile magistraților în ultimii 3 ani și documentele elaborate de magistrați în timpul protestului din 2009⁵; larga consultare a magistraților prin intermediul forumurilor electronice de discuții; consultarea directă a magistraților în cadrul întâlnirilor organizate pe parcursul anului 2010⁶;
- Strategia de dezvoltare a Justiției ca serviciu public 2010-2014 întocmită de Ministerul Justiției.⁷

Nu în ultimul rând, prezentul Program valorifică competența candidaților, formată în cursul anilor de experiență numai în sistemul juridic, precum și urmare a exercitării unor funcții de conducere la instanțe ori a unor poziții temporare în Ministerul Justiției. De aceea, ea este concentrată pe obiectivele ce se doresc implementate cu privire la instanțe și judecători. În egală măsură preocuparea noastră va viza și parchetele și procurorii, însă numai după o temeinică analiză a nevoilor acestora și în permanentă colaborare cu procurorii membri CSM.

CSM – rol și atribuții

Proiectul pe care îl susținem își propune să valorifice la maximum instrumentele legislative și regulamentare deja existente cu privire la CSM, însă vizează și modificări ale regulamentelor și chiar propuneri legislative pentru îndeplinirea obiectivelor.

Constituțional, rolul Consiliului Superior al Magistraturii este acela de garant al independenței justiției (art. 133 alin.1 Constituție)⁸, iar atribuțiile sale principale sunt: propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii; îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică; îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.

Acestea din urmă sunt prevăzute în Legea nr. 317/2004:

a. atribuții generale: apără judecătoria și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea; apără reputația profesională a judecătorilor și procurorilor; asigură respectarea legii și a criteriilor de competență și etică profesională în desfășurarea carierei profesionale a judecătorilor și

cu privire la rolul și statutul magistraților, Programul cadru de acțiune globală pentru judecătoria din Europa (2001), punctele de vedere ale Comisarului pentru drepturile omului, Rezoluția Parlamentului European din 9 iulie 2008 privind rolul judecătorului național în sistemul jurisdicțional al Uniunii Europene.

⁵ Membrii echipei au adunat aceste materiale în publicația „Protestul justiției române”.

⁶ Până la data depunerii candidaturilor, membrii echipei au participat la întâlnirile organizate la curțile de apel din Cluj-Napoca, Tg.Mureș, Oradea, Timișoara, Bacău, Galați. Rapoartele acestor întâlniri sunt disponibile la <http://www.alegericsm.ro>.

⁷ Strategia a fost lansată în dezbatere publică pe 12 apr.2010. Încă nu a fost adoptată până la data finalizării acestui program.

⁸ Dar independența justiției este o valoare ce trebuie ocrotită și din afara sistemului judiciar. Astfel, art. 2 alin. 4 din Legea nr. 303/2004 prevede în mod expres că “Orice persoană, organizație, autoritate sau instituție este datoare să respecte independența judecătorilor”.

procurorilor; întocmește și păstrează dosarele profesionale ale judecătorilor și procurorilor; coordonează activitatea Institutului Național al Magistraturii și a Școlii Naționale de Grefieri.

b. atribuții ale Plenului și secțiilor CSM referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor; referitoare la admiterea în magistratură, evaluarea, formarea și examenele judecătorilor și procurorilor; referitoare la organizarea și funcționarea instanțelor și a parchetelor.

În acest cadrul constituțional și legal, în calitatea sa de „**guvern al sistemului judiciar**”, CSM exercită în principal atribuții *administrative*. În sfera preocupărilor sale se regăsește însă și o componentă *legislativă* (privind avizarea proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești și prin elaborarea legislației secundare), precum și o componentă *judiciară* (care vizează soluționarea acțiunilor disciplinare exercitate împotriva judecătorilor și procurorilor).

Dificultăți pentru noul CSM

Suntem conștienți că proiectul pe care îl propunem presupune două modalități clare de realizare a obiectivelor: *îmbunătățirea practicilor la nivel decizional*, dar și *îmbunătățiri legislative*.

Cât privește primul aspect, acesta implică buna credință a membrilor CSM, asumarea deplină a integrității în acțiunile lor și implicarea lor devotată în exercitarea atribuțiilor deja descrise în legislația în vigoare. De aceea, membrii prezentei echipe își propun să învingă rapid dificultățile pe care le presupun constituirea unui Plen/secție omogene, obișnuirea cu departamentele administrative și asumarea la nivel public a calității reprezentative a noilor membri CSM, prin capacitatea acestora în alcătuirea unei *structuri competente și eficiente*. Sub acest aspect, experiența membrilor echipei în luarea de poziții publice, exercitarea funcției de execuție pe o perioadă suficientă de timp, dar chiar și exercitarea unor funcții de conducere în sistem, va fi de real folos. În această ipoteză, îmbunătățirea propriilor practici ale CSM sau modificarea regulamentelor care intră în competența CSM se va face relativ ușor.

Cât privește al doilea aspect, unele din măsurile propuse de noi implică adoptarea unor acte normative. Acest lucru presupune pe de o parte creșterea credibilității și autorității CSM în raporturile stabilite cu celelalte autorități publice, iar pe de alta parte dezvoltarea mecanismelor de consultare a judecătorilor și de elaborare a celor mai performante și viabile propuneri legislative din partea sistemului judiciar.

Cu titlu de principiu, credem însă că trebuie să treacă vremea experimentelor judiciare și să se intre într-o perioadă de stabilitate a justiției; în același timp, CSM va trebui să iasă din zona de pasivitate în care s-a adâncit inexplicabil și să fie el însuși promotorul de politici publice de anvergură și coerente pentru sistem.

Este timpul ca reforma justiției (accent pus pe schimbări) să capete un nou înțeles, acela de *consolidarea justiției* (accent pus pe rezultate). Aceste modificări pe care le propunem sunt necesare tocmai pentru a consolida cadrul în care își desfășoară activitatea magistrației, iar unele dintre ele țin exclusiv de atribuțiile celorlalte puteri. Prin urmare, față de aceste intenții ne asumăm efortul de a susține și sensibiliza decidenții politici cu privire la necesitatea îmbunătățirii unor acte normative, dar nu putem garanta însăși voința politică în sensul propus de noi, dar putem garanta preocuparea fără rest a membrilor echipei pentru îndeplinirea propunerilor făcute prin prezentul proiect.

PRIORITĂȚI ȘI OBIECTIVE STRATEGICE

Justiția trebuie să devină mediul de promovare și de asigurare a statului de drept și a drepturilor omului, instrumentul de asigurare a bunei guvernări și de combatere a corupției, care să ajute la promovarea securității și stabilității, dar și la crearea unui mediu sigur și solid pentru afaceri, comerț și investiții.

Provocările cărora justiția română trebuie să le facă față în următoarea perioadă, în contextul unei supraîncărcări fără precedent cu dosare, a unei critici continue din partea societății civile și a autorităților comunitare de la Bruxelles, dar mai ales a condițiilor economice de avarie din România, impun o prioritizare a politicilor în domeniu.

În acest sens, echipa noastră consideră că următoarele aspecte sunt esențiale și trebuie să constituie o preocupare permanentă a viitorului CSM:

- **încrederea în justiție**: prin efortul membrilor CSM și al fiecărui magistrat din sistem, poate crește gradul de satisfacție al justițiabililor față de actul de justiție, încrederea cetățenilor în sistem și acceptarea astfel a autorității justiției;
- **formarea profesională**: creșterea competenței magistraților este condiția de bază a independenței, iar profesionalismul poate asigura un suport pentru realizarea unui act de justiție de calitate;
- **resurse adecvate**: asigurarea resurselor umane și financiare sunt o condiție a creșterii calității muncii.

Conturarea unor priorități strategice pentru noul CSM - care, de altfel, trebuie să rămână coordonate esențiale pe întregul mandat al viitorului CSM - dă o viziune pe termen lung pentru îndeplinirea pe deplin a rolului constituțional al CSM, acela de garantare a independenței judecătorilor, instanțelor și a puterii judecătorești în ansamblu.

Cinci sunt valorile împărtășite de noi și pe care le vedem ca misiuni permanente pentru CSM:

- I. **garant al independenței justiției;**
- II. **o autoritate puternică și respectată;**
- III. **o instituție obiectivă și transparentă;**
- IV. **organism pentru o justiție competentă;**
- V. **o instituție responsabilă;**

Aceste valori pot fi realizate prin mai multe modalități. Cele pe care le propunem noi privesc atât îndatoririle, cât și responsabilitățile CSM și se referă deopotrivă la atribuțiile Plenului/secțiilor CSM în legătură cu sistemul judiciar, cât și în legătură cu propria instituție.

Cele **14 direcții** prin care suntem convinși că CSM își poate îndeplini rolul constituțional sunt :

Direcția de acțiune I.1: Punerea în practică a Rezoluției privind starea financiară și situația administrativă a instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, însușită de CSM și aprobată de toate adunările generale ale instanțelor și parchetelor din România în aprilie 2009.

Direcția de acțiune I.2: Finanțarea corespunzătoare a sistemului judiciar;

Direcția de acțiune II.1: Asumarea rolului de reprezentant și purtător de cuvânt al sistemului judiciar;

Direcția de acțiune III.1: Obiectivizarea procedurilor care țin de cariera magistraților și a propriului personal;

Direcția de acțiune III.2: Responsabilizarea sistemului judiciar;

Direcția de acțiune IV.1: Creșterea calității și eficientizarea actului de justiție prin asigurarea unui volum optim de muncă;

Direcția de acțiune IV.2: Îmbunătățirea pregătirii profesionale a magistraților;

Direcția de acțiune IV.3: Protecția magistraților;

Direcția de acțiune IV.4: Creșterea încrederii în sistemul judiciar;

Direcția de acțiune IV.5: Descentralizarea administrativă;

Direcția de acțiune V.1: Creșterea credibilității CSM prin întărirea integrității membrilor săi;

Direcția de acțiune V.2: Contact permanent cu magistrații și raportare permanentă a activității către magistrați;

Direcția de acțiune V.3: Creșterea calității și transparenței în activitatea de luare a deciziilor;

Direcția de acțiune V.4: Eficientizarea propriei activități a CSM.

I. Un CSM pentru independența justiției

Scop final: CSM trebuie să asigure și să garanteze independența instituțională a instanțelor dar și a sa proprie, și în egală măsură trebuie să apere independența personală a magistraților. CSM trebuie deci să dețină instrumentele, determinarea și forța necesare pentru a putea acționa în cadrul statului român în vederea atingerii misiunii sale constituționale. În acest context, CSM trebuie să îmbunătățească relațiile dintre puterea judecătorească și celelalte puteri ale statului, toate aceste trei puteri să accepte reciproc o evoluție care implică continuarea unor reforme cu obiective comune: independența și responsabilitatea justiției ca valori care sunt în interesul națiunii și a statului de drept.

Situația actuală: CSM s-a manifestat în spațiul public și în special în raporturile cu puterea executivă și cea legislativă într-un mod incoerent și neconvingător, s-a aflat într-o defensivă continuă (efectivă sau aparentă), iar pozițiile sale publice care ar fi trebuit să fie în sprijinul sistemului judiciar au fost subminate de chiar problemele interne de integritate și credibilitate. Relațiile cu celelalte autorități publice centrale au fost deseori conflictuale, de regulă sub presiunea a însuși sistemului judiciar, CSM nereușind să convingă și să impună la nivelul statului și societății românești angajamentul pentru o justiție puternică, consolidată și independentă. În acest timp, clasa politică și-a manifestat dorința de a controla sistemul judiciar, propunând și promovând proiecte de modificare a legilor sau chiar a Constituției având ca obiect inamovibilitatea și salarizarea magistraților, răspunderea materială a acestora, componența CSM.

Condiționalități: Puterea politică a dezvoltat o aversiune față de justiție, izvorâtă din necunoașterea modului de funcționare a justiției, dar și din imposibilitatea de control a ei. Lipsa de voință politică pentru o reală independență a justiției, denigrarea publică a acesteia de către politicieni și neînțelegerea locului justiției în democrația constituțională sunt principalele obstacole în situarea justiției pe poziții nu doar de echilibru, ci chiar de egalitate cu celelalte două puteri publice.

Adevărat, cei care iau hotărâri în domeniul structural al justiției sunt decidenții politici. Dar CSM poate propune soluții, poate da publicității răspunsurile primite și poate urmări îndeaproape angajamentele asumate de ceilalți parteneri publici. Politicienii trebuie convinși de importanța anumitor măsuri și sensibilizați la problemele justiției. CSM poate asigura o coeziune a mesajelor care vin dinspre sistem, ceea ce va convinge mai ușor decidenții.

Direcția de acțiune I.1: Punerea în practică a Rezoluției privind starea financiară și situația administrativă a instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, însușită de CSM și aprobată de toate adunările generale ale instanțelor și parchetelor din România în aprilie 2009.

Mijloace de realizare:

1. recunoașterea de către celelalte două puteri publice a *justiției ca domeniu de importanță strategică națională*.

Echipa noastră va propune plenului CSM adoptarea unei hotărâri care să conțină elementele esențiale ale unei declarații publice privind recunoașterea justiției ca domeniu de importanță strategică națională. Apoi se va solicita atât instituțional și public, cât mai ales cu

ocazia prezentării Raportului anual în fața Camerelor reunite ale Parlamentului (conform art. 38 alin. 6 din Legea nr. 317/2004) ca Parlamentul să reia lucrările comisiei speciale a celor două Camere ale Parlamentului privind *Pactul pentru justiție*⁹, și mai ales în raport cu ultimele recomandări ale Comisiei Europene să adopte o declarație prin care să recunoască puterea judecătorească ca *domeniu de importanță strategică*. *Dezbaterile privind aceste propuneri vor fi date publicității*.

Termen: imediat după constituirea noului CSM și cu ocazia primului Raport, pe anul 2010, prezentat în fața Camerelor reunite ale Parlamentului României până la 15.02.2011;

2. susținerea în fața ambasadurilor din state euro-atlantice și în cadrul discuțiilor cu reprezentanții Comisiei Europene în cadrul mecanismului de monitorizare și colaborare a necesității recunoașterii justiției ca domeniu de importanță strategică națională și a imperativului realizării unui acord general transpartinic în jurul justiției.

Termen: imediat după constituirea noului CSM, dar în special în timpul consultărilor pentru elaborarea următorului raport din cadrul mecanismului instituit de Comisie.

3. solicitarea făcută Președintelui României, în raport cu calitatea sa de președinte al lucrărilor CSM la care participă (art. 25 din Legea 317/2004), dar și în virtutea atribuțiilor sale constituționale (art. 80 din Constituția României) de a recunoaște explicit justiția ca *domeniu de importanță strategică*, precum și asigurarea medierii în raport cu puterea executivă și puterea legislativă în vederea realizării și semnării de către cele trei puteri constituite în stat a *Pactului pentru justiție*.

Termen: de îndată după constituirea noului CSM.

4. Echipa noastră va solicita plenului CSM încurajarea implicării magistraților, a asociațiilor profesionale și a instanțelor în demersul de identificare a soluțiilor sistemului judiciar pentru reforma constituțională, pe care le va promova ca soluții democratice și compatibile cu cerințele unei justiții europene.

Termen: dependent de calendarul revizuirii Constituției.

Directia de actiune I.2: Finanțarea corespunzătoare a sistemului judiciar

Instrumentele universale și regionale garantează dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe independente și imparțiale¹⁰. În plus, Convenția Europeană privind Drepturile Omului prevede și necesitatea soluționării procesului într-o perioadă rezonabilă de timp. Pentru ca sistemul judiciar să funcționeze la aceste standarde, este nevoie de o organizare adecvată. Astfel, din punct de vedere instituțional, e nevoie de protecție împotriva imixtiunilor legislativului și executivului, iar la nivel practic de consacrarea independenței în

⁹ Comisia a fost înființată la cererea reprezentanților magistraților în timpul protestului din 2009, prin Hotărârea nr. 38 din 27 sept.2009 a Parlamentului României.

¹⁰ Art. 10 din Declarația universală a drepturilor omului (ONU, 1948); art. 14 alin. 1 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice (ONU, 1966); Art. 40 pct.2 lit.b (V) din Convenția cu privire la drepturile copilului (ONU, 1989); Principiile de bază privind independența justiției (ONU, 1985); art. 67 din Statutul Curții Penale Internaționale (ONU, 1988). Art. 6 par. 1 din Convenția europeană privind drepturile omului (Consiliul Europei, 1950), alin.2 al art.47 din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene.

chestiuni administrative, *independenței în chestiuni financiare*, independenței în luarea deciziilor și autorității judecătorilor.

Aceste cerințe organizatorice sunt esențiale pentru funcționarea justiției la cele mai înalte cerințe de performanță. Eficiența administrării fondurilor publice presupune și descentralizarea administrării financiare, astfel încât să crească rolul și responsabilitatea corelativă a instanțelor judecătorești, ca instituții administrativ-judiciare, *de a decide autonom în chestiunile administrative și financiare*. În prezent, din aceste puncte de vedere, instanțele sunt dependente ierarhic una de alta, iar în capătul acestei piramide este Ministerul Justiției, organ eminent politic.

Mijloace de realizare:

1. Echipa noastră va propune Plenului CSM solicitarea, adresată atât ministrului justiției, cât și Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție (ambii în calitate lor de membri de drept ai CSM), de a prezenta în cel mai scurt timp calendarul concret de trecere a gestiunii bugetare către Înalta Curte de Casație și Justiție, ca și cedarea, de către Ministerul Justiției, a unei părți din imobilul în care funcționează pentru noile direcții financiare și economice ale Înaltei Curți de Justiție și Casație, aceasta din urmă ca ordonator principal de credite pentru instanțe.

Termen: până în luna iulie 2011.

2. Echipa noastră va propune Plenului CSM sesizarea, în virtutea dispozițiilor art. 38 alin. 5 din Legea nr. 317/2004, pe ministrul justiției în vederea modificării art. 131 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 în ce privește atribuirea calității de ordonator principal de credite pentru bugetul curților de apel, a tribunalelor, tribunalelor specializate și judecătorilor către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Termen: imediat după constituirea noului CSM.

3. Valorificarea prevederilor legale actuale legate de **avizul conform** al CSM pentru bugetul instanțelor. Avizul poate și trebuie să fie acordat doar asupra bugetelor rezultate din nevoile instanțelor, ceea ce presupune implicarea CSM în faza de construcție și proiectare bugetară. Ulterior, activitatea de promovare a intereselor financiare pentru justiție trebuie să privească, pe lângă Ministerul Finanțelor, și Parlamentul României.

Termen: începând cu bugetele instanțelor pentru 2012 (din luna septembrie 2011).

4. Promovarea, inclusiv prin propuneri legislative adresate ministrului justiției dar și prin realizarea unui curent de opinie favorabil în rândul societății civile, clasei politice și partenerilor europeni, a **soluțiilor tehnice** pentru finanțarea corespunzătoare a justiției în vederea garantării independenței și capacității ei funcționale consemnate în *Raportul final al Comisiei parlamentare comună specială pentru analizarea crizei intervenită în funcționarea justiției*¹¹. Acestea privesc, printre altele:

- Asigurarea unui nivel de finanțare a puterii judecătorești (bugetul ÎCCJ și bugetul celorlalte instanțe judecătorești), în strictă concordanță cu criteriile europene care stau la baza alocărilor bugetare, respectiv 65% cheltuieli de personal, 10% bunuri și servicii, 15% investiții (active nefinanciare), 10% altele;

¹¹ Raportul din 16.12.2009, disponibil la http://www.cdep.ro/co/docs/F14165/rp_idc201_final.pdf.

- Proiectul de buget al puterii judecătorești va fi aprobat de Adunarea Generală a Judecătorilor. Acesta va fi preluat de către Guvern și integrat în proiectul Bugetului de Stat, pentru a se supune dezbaterii parlamentare. Bugetele astfel aprobate prin Legea bugetului de stat vor putea suferi modificări doar printr-o lege de rectificare votată de Parlamentul României;
- Modificarea legislației principale și secundare, de așa manieră încât veniturile realizate din încasarea taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar să se constituie în venituri proprii;
- Modificarea legislației principale și secundare de așa manieră încât să se asigure descentralizarea administrativ-financiară a instanțelor, creșterea responsabilității și implicării bugetare a ordonatorilor de credite inferiori, asocierea instanțelor și a adunărilor generale ale judecătorilor dintr-o instanță în procedurile de elaborare a proiectelor de buget.

Termen: odată cu adoptarea Planului de acțiune al CSM pentru anul 2011.

II. Un CSM puternic și respectat

Scop final: Se va urmări întărirea instituțională a CSM, consolidarea autorității și capacității lui de a participa și a influența în mod real deciziile luate în statul român care au legătură direct sau indirect cu sistemul judiciar.

CSM trebuie să atingă un nivel de autoritate în cadrul statului român care să-i permită să intervină în procesele decizionale centrale și să controleze direcțiile dezbaterilor publice în așa fel încât să se promoveze interesele societății românești pentru o justiție independentă și funcțională. Poziția de autoritate trebuie câștigată printr-o acțiune concentrată și coerentă la nivelul statului și a societății românești, prin eliminarea propriilor vulnerabilități și prin asumarea unor standarde înalte de integritate individuală și colectivă. Relațiile stabilite cu celelalte puteri, în special cu instituția prezidențială, cu Guvernul României, cu ministrul justiției și cu Parlamentul României trebuie să fie de pe poziții de colaborare instituțională, dar care să fie de deplină egalitate și demnitate.

Situația actuală: CSM este o instituție eludată în elaborarea și luarea deciziilor care privesc sistemul judiciar. Activitatea de avizare a proiectelor de lege care privesc sau pot influența sistemul judiciar nu-și atinge scopul, sute de astfel de proiecte legislative nefiind trimise la CSM în ultimii ani, în timp ce pentru celelalte obligația a devenit pur formală și fără consecințe. Punctele de vedere exprimate în numele sistemului judiciar asupra principalelor probleme care privesc starea și evoluțiile justiției fie lipsesc, fie nu sunt luate în considerare. CSM nu este prezent în cadrul dezbaterilor fundamentale din societatea românească, societatea civilă sau mediul politic în legătură cu sistemul judiciar. CSM este perceput ca o instituție izolată, cu comportamente publice arogante, fără o coerență a acțiunilor derulate la nivelul societății românești.

Condiționalități: Nivelul autorității instituționale a CSM este determinat atât de calitatea și coerența acțiunilor sale publice, cât și de legitimarea și credibilitatea pe care i-o oferă calitatea membrilor săi, neșantajabili și neafecțați de erori ale trecutului profesional. Componenta nominală a viitorului CSM și asumarea standardelor de integritate de către aceștia constituie principala condiționalitate pentru realizarea acestui obiectiv fundamental.

Direcția de acțiune II.1: Asumarea rolului de reprezentant și purtător de cuvânt al sistemului judiciar

Măsuri de realizare:

1. prezentarea anuală a stării justiției către societatea românească și clasa politică, în vederea provocării de dezbateri în societate și creării curentelor de opinie favorabile promovării măsurilor legislative și logistice necesare sistemului judiciar.

Termen: anual, potrivit legii, începând cu primul Raport privind starea justiției pe 2010 ce va fi prezentat în Parlament până la 15.02.2011

2. modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a CSM în vederea multiplicării rolului de purtător de cuvânt al CSM, prin asumarea individuală de către membrii CSM a mandatului lor, și reproiectarea instituției purtătorului de cuvânt al CSM.

Termen: sfârșitul anului 2011

3. Încurajarea formelor de autoreprezentare a instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă instanțe și asocierea acestora la procesul decizional al CSM, la politicile și strategiile de comunicare publică, în vederea consolidării autorității pozițiilor publice ale sistemului judiciar.

Termen: 2011 - evaluarea cadrului regulamentar și promovarea colaborărilor informale; 2012 – proiectarea modificărilor regulamentare necesare și acoperirea cheltuielilor de organizare a formelor de autoreprezentare (adunările generale ale instanțelor și parchetelor) din bugetul propriu CSM.

4. Construirea unui mecanism de intervenție în procesul legislativ din Parlament în legătură cu proiectele de lege și inițiativele legislative care privesc sistemul judiciar.

Termen: 2011 – modificarea regulamentului de organizare și funcționare a CSM și crearea unui compartiment specializat pentru Relația cu Parlamentul, condus de un membru CSM.

5. Proiectarea unui *Colegiu Consultativ Științific* care să cuprindă, la nivel de reprezentare, CSM, ministerul justiției, asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor, sindicatele personalului auxiliar, uniunea națională a avocaților, uniunea națională a notarilor, uniunea națională a executorilor judecătorești, uniunea națională a mediatorilor, societatea civilă și facultățile de drept¹². Aceasta pentru că justiția nu este o responsabilitate exclusivă a magistraților, ci toate structurile de la învățământul juridic la executorii hotărârilor, toate acestea fiind echilibrate de coloana vertebrală a sistemului judiciar – puterea judecătorească, poartă o răspundere socială cu privire la eficiența și efectivitatea justiției. De aceea, este nevoie de o reformă globală, care să cuprindă toate instituțiile și profesioniștii implicați în actul de justiție: poliția judiciară, avocați, notari, lichidatori, consilieri de probațiune, consilieri juridici, experți, judecători, procurori, grefieri, executori judecătorești, mediatorii. Toate aceste profesii au un interes comun într-o justiție puternică și funcțională astfel încât *pot fi asociate pentru creșterea autorității soluțiilor propuse clasei politice pentru consolidarea sistemului juridic în ansamblu.*

Termen: cel mai târziu sfârșitul anului 2011 și apoi funcționare permanentă

6. Implicarea în mod direct atunci când, prin orice mijloace, va fi știrbită independența magistraților. CSM va trebui să combată curentul negativ de opinie bazat pe date trunchiate și pe populisme – ceea ce este total inadecvat într-un domeniu ce arbitrează de regulă două părți cu interese contrare. De aceea, membrii CSM trebuie să aibă o poziție constantă și fermă în mass-media în legătură cu orice subiect major de interes public privind justiția și să apere fără rezerve și în cel mai scurt timp poziția magistraților ce fac în mod nejustificat obiectul unor campanii de presă¹³.

¹² De exemplu, în privința formării profesionale a magistraților, în momentul de față nu există un liant între facultățile de drept, INM și sistemul de instanțe și parchete. Acesta se impune cu mai ales că intrarea în vigoare a noilor coduri în anul 2011 este deja un lucru cert.

¹³ Atacurile aduse mai ales prin presă unor judecători sau procurori sau chiar CSM afectează grav imaginea justiției și periclitează actul de justiție, sporind neîncrederea justițiabililor. De aceea se impune o reacție vehementă din partea celor atacați, la nivel individual, a întregului sistem, a asociațiilor magistraților și a CSM, ori de câte ori apar și sunt mediatizate opinii, articole, informații de natură a afecta reputația profesională a magistraților.

Totodată, ne propunem ca CSM să aibă reacții prompte (renunțându-se, atunci când este cazul și este posibil, la efectuarea unor anchete care pot să prelungească soluționarea respectivelor cereri) și eficace privind apărarea reputației magistraților și, atunci când constată influențe în actul de justiție, să instituie mijloace adecvate și concrete de natură a proteja magistrații de atacurile nefondate exercitate asupra lor de către persoane interesate de modul de soluționare a unor cauze (denunțarea publică a unor asemenea situații, solicitarea către organismele profesionale de media să ia măsurile interne ce se impun).

Termen: permanent

7. Echipa noastră va susține ca CSM-ul, colectiv sau individual, să denunțe public orice fel de presiuni asupra lor și va da explicații cu privire la orice acuze apărute în presă cu privire la profesionalismul membrilor săi ori activitatea departamentelor din instituție. Discuțiile privind propunerile noastre vor fi facute publice.

Termen: permanent

8. CSM va participa în numele magistraților la orice negocieri cu celelalte puteri în privința măsurilor care pot afecta statutul magistratului sau organizarea sistemul de justiție

Termen: permanent

III. Un CSM obiectiv și transparent

Scop final: Atât magistrații, cât și publicul larg trebuie să aibă acces la informațiile privind activitatea CSM. Aceasta e menită să asigure echitatea procedurilor, să crească responsabilitatea membrilor CSM și să promoveze integritatea judiciară. Principala modalitate de garantare de către CSM a independenței justiției este asigurarea unei cariere adecvate pentru magistrați. Ne propunem ca pe viitor cariera să aibă la bază *meritocrația*, hotărârile întemeindu-se pe criterii obiective și nu pe bunul plac, informații¹⁴ sau afinități.

Situația actuală:

1. Recrutarea, promovarea în funcții de execuție, numirea în funcțiile de conducere au loc prin concursurile organizate de CSM prin intermediul INM. CSM este implicat în acest proces prin numirea comisiilor de organizare și desfășurare a concursurilor. De-a lungul anilor componența acestor comisii a fost ținută secretă pe timpul derulării concursului. Modul de formulare al subiectelor a fost deseori critica magistraților. De asemenea, CSM este implicat în procedura de soluționare a contestațiilor, respectiv de validare a rezultatelor concursului, în care CSM fie nu a răspuns prompt și adecvat când au fost dovezi clare ale fraudării unora (concurusul pentru funcții de conducere în parchete din 2007), fie a avut o practică neunitară (cu privire la vechimea necesară pentru a promova în funcții de execuție sau a accede în funcții de conducere).
2. Delegarea, detașarea, transferul magistraților precum și numirea în funcții de conducere pentru președinți de secții, respectiv procurori-șefi de secții intră în competența exclusivă a CSM. Deși există un regulament de exercitare a acestor atribuții, deseori subiectivitatea a caracterizat, de ex, transferul magistraților.
3. La fel, promovarea magistraților la ICCJ și propunerile/avizele date pentru numirea în funcțiile de conducere al ICCJ, ceea ce ridică suspiciuni asupra modalității în care se face departajarea între candidații pe același post. Lipsa de dialog cu puterea politică face ca de multe luni instanța supremă să stea într-un provizorat inacceptabil în ceea ce privește conducerea sa¹⁵.
4. O lipsă de transparență și obiectivitate s-a manifestat și în legătură cu propria funcționare a instituției CSM: alegerea președinților și vicepreședinților s-a desfășurat în condiții de clandestinitate, fără candidaturi anunțate și fără programe alcătuite dinainte; numirea inspectorilor judiciari a creat mari suspiciuni cu privire la profesionalismul și vocația acestora, mai ales ca unii s-au pensionat la scurt timp după numire, iar apropierea inspecției de către Plenul CSM a devenit vizibilă în momentul revocării din funcție a tuturor inspectorilor și renumirea unora din aceștia în februarie 2009.
5. În fine, comunicarea cu magistrații a fost deficitară. Nu a fost asigurat accesul la documentele din mapele electronice ale membrilor CSM cu privire la chestiunile care se discută, ordinea de zi nu a fost publicată întotdeauna la termen și a suferit modificări chiar în ziua dezbaterilor, unele ședințe s-au desfășurat în secret deși nu se impunea acest lucru. Nu s-a putut asigura accesul la consemnările oficiale din ședințele CSM, multe hotărâri ale CSM sunt motivate formal iar ordinea de zi soluționată nu este de multe ori explicită. Deseori CSM a dat hotărâri diferite în situații similare.

¹⁴ Sub acest aspect, ne propunem abrogarea hotărârii Plenului CSM nr. 623/2006 care stă la baza colectării de către la CSM a informațiilor despre magistrați în alte condiții decât cele permise de lege.

¹⁵ Prin decretul nr. 1333/2009, Președintele României a dispus eliberarea din funcția de judecător a domnului Nicolae Popa - președinte al ICCJ, ca urmare a pensionării. Secția pentru judecători a CSM a propus pe 25.02.2010 Președintelui României numirea doamnei Livia Doina Stanciu în funcția de președinte al ICCJ. Nici până în prezent acesta nu a răspuns solicitării.

Condiționalități: Viitorul CSM va avea de luat decizii pentru proceduri aflate deja în derulare la data ocupării funcției și conform unor regulamente inadecvate. Va avea la dispoziție schemele de personal și bugetul deja aprobate pentru anul 2011. De asemenea, va trebui să accepte rezultatele unor proiecte cu fonduri externe aflate în derulare. Și va avea nevoie de timp pentru acces la date și statistici corecte despre sistem, pentru asigurarea colaborării cu instanțele și parchetele, ca și pentru evaluarea activității departamentelor din cadrul CSM, respectiv a Inspecției Judiciare.

Direcția de acțiune III.1: Obiectivizarea procedurilor care țin de cariera magistraților și a propriului personal

Direcții specifice și măsuri de realizare:

1. Recrutarea

- verificarea condiției de “*buna conduită*” trebuie regândită, căci modalitatea actuală permite luare în considerare a unor date informative din baze secrete, inclusiv cu privire la fapte neconfirmate, aspect inacceptabil. În acest sens, vom propune modificarea Hotărârea nr. 886/2008 a Plenului CSM care prevede condițiile de verificare a bunei reputații;

- vom propune ca în calendarul adoptat de Plen, după momentul validării concursurilor, cronologic să se procedeze mai întâi la numirea noilor judecători și apoi la promovarea celorlalți de la instanță pentru a evita sincopele de funcționare a unor complete de judecată între cele două momente.

2. Promovarea în funcții de execuție și numirea în funcții de conducere

- vom propune INM, precum și Plenului CSM pentru a decide, în același timp cu consultarea instanțelor și judecătorilor, ca membrii din comisiile de examinare să fie desemnați în mod aleatoriu, dintr-o bază de date permanentă; subiectele de examinare ar putea fi alese în aceeași modalitate;

- proiectul referitor la exercitarea funcției de conducere va fi făcut public imediat după numire, constituindu-se o baza de date publică cu toate proiectele persoanelor numite prin concurs în funcții de conducere modificându-se, în acest sens, regulamentul privind examenul sau concursul pentru funcții de conducere;

- o atenție deosebită se va acorda numirii în funcția de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, singurul reprezentant legal permanent al puterii judecătorești. În considerarea rolului reprezentativ al acestei funcții pentru toți judecătorii și fără să fie necesară modificarea legislației primare, se va încuraja procedura audierii publice a candidaților și consultarea întregului corp profesional al judecătorilor prin intermediul adunărilor generale, astfel încât propunerea finală făcută de CSM să fie soluția întregii puteri judecătorești. În acest fel se elimină și riscul obstrucției politice, întrucât dacă președintele ICCJ este degajat și agreat chiar de puterea judecătorească în ansamblu, el beneficiază de un surplus de legitimitate, prestigiu și autoritate. Întreaga procedură, formalizată într-o hotărâre a Plenului, poate fi aplicată începând cu numirile ce vor fi făcute pentru această funcție din 2011.

3. Îmbunătățirea modalității de promovare la ÎCCJ:

- suspendarea procedurilor de promovare la ÎCCJ, până la consultarea în regim de urgență a instanțelor și judecătorilor cu privire la îmbunătățirea mecanismului actual; întrucât CSM nu este comisie de examinare a cunoștințelor profesionale, pot fi imaginate soluții adecvate pentru a înlătura aparența de subiectivism ce a dominat de ani de zile promovările de către CSM a unor judecători la ÎCCJ, cum ar fi ca promovarea la ÎCCJ să se facă din rândul candidaților recomandați anterior de o comisie mixtă alcătuită din specialiști în drept, cu

implicarea consultativă a instanței de unde provine candidatul, respectiv a secției ICCJ unde își dorește acesta să ajungă (sigur, cu consultarea prealabilă a instanțelor și a judecătorilor, pot fi identificate și alte soluții viabile). Se vor modifica în acest sens *Criteriile și ghidul* din 2005 pentru evaluarea candidaților la funcția de judecător la ÎCCJ și numirea în funcții de conducere la ÎCCJ;

- numirea va fi transparentă: Interviu final în fața CSM ar trebui să fie public, cu asigurarea informațiilor pentru dezbaterea în prealabil a candidaturilor. Se va prevedea în mod expres obligația publicării hotărârii și structura motivării ei.

4. Delegări, detașări, transferuri

- pentru delegările în funcții de conducere se va propune a fi modificată hotărârea CSM corespunzătoare, în sensul ca prezența candidatului să nu mai fie necesară decât în mod excepțional și în situația mai multor candidați pe același post, eliminându-se în acest fel un formalism excesiv;

- urmărim, ca regulă, încetarea detașărilor de magistrați în afara instituțiilor juridice – în condițiile unei profunde crize în interiorul propriului sistem, magistratura nu mai poate fi considerată o bază pentru asigurarea resurselor umane în afara sistemului; detașările în cadrul CSM, MJ, INM și SNG vor fi limitate numai pentru sectoarele ce reclamă expertiza unui magistrat și nu vor fi acceptate detașările de judecători în funcții politice¹⁶; în plus, încetarea detașărilor în alte localități va conduce la o economie semnificativă financiară;

- magistrații care ocupă funcții de conducere în instanțe/parchete nu ar trebui să fie detașați, pentru a nu crea dificultăți în managementul instituției;

- magistrații detașați în afara sistemului de instanțe și parchete nu vor avea posibilitatea de a promova în funcții de execuție sau a fi numiți în funcții de conducere pe perioada detașării. Implică modificare legislativă, drept pentru care se va face o propunere adecvată către Ministerul Justiției;

- va fi revizuit sistemul de transfer al magistraților pentru a se asigura o stabilitate teritorială a carierei acestora, punându-se accent pe acceptarea transferurilor la schimb (implică modificare legislativă). Se impune modificarea legii și a Regulamentului.

5. Evaluarea

- CSM va trebui să devină un manager al performanței: CSM trebuie să găsească instrumentele de măsurat performanța justiției. Aceasta implică o modalitate de evaluare a magistraților individual¹⁷, dar și a instanțelor/parchetelor ca instituții¹⁸, respectiv a sistemului judiciar în ansamblu¹⁹:

¹⁶ Față de prevederea constituțională din art. 125 alin. 3, respectiv art. 132 alin. 2, „Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior”.

¹⁷ Criteriile stabilite prin Legea nr. 303/2004 pentru măsurarea competențelor și performanțelor judecătorilor și procurorilor sunt eficiența, integritatea, pregătirea profesională continuă, calitatea activității. CSM a adoptat indicatorii de evaluare a performanței profesionale a judecătorilor și procurorilor, prin Hotărârea nr. 446/13.12.2006 a Secției pentru judecători și prin Hotărârea nr. 19/21.02.2007 a Secției pentru procurori.

¹⁸ Având însă în vedere faptul că la acest moment se utilizează programul informatic unic – ECRIS - se apreciază că, pentru viitor, colectarea datelor relevante nu va mai reprezenta o problemă, sub condiția pregătirii și perfecționării corespunzătoare a statisticienilor din instanțe și parchete. Pe baza datelor statistice utilizate până acum se efectua o evaluare comparativă a instanțelor și parchetelor, dar fără ca rezultatele acesteia să fie utilizate explicit în scopul îmbunătățirii performanțelor.

¹⁹ Un sistem de calitate are câteva obiective: întrunește diferitele activități calitative, este activată îmbunătățirea planificată și sistematică a calității (feedback și proces de învățare), oferă posibilitatea de a dovedi calitatea lumii exterioare, este posibilă comparația între instanțe, fapt ce facilitează învățarea reciprocă. Pentru a obține rezultate aliniate cu obiectivele de calitate, toate elementele organizației trebuie încorporate și trebuie înființat un sistem de management al calității totale.

- ar trebui să se asigure stabilitatea cadrului regulamentar în privința evaluării individuale a magistraților;
- ar trebui să se încurajeze evaluarea magistraților cu funcții de conducere de către personalul din subordinea administrativă;
- ar trebui să se dezvolte o modalitate de evaluare a instanțelor per ansamblu și se va avansa propunerea de finanțare pe viitor a instanțelor și în funcție de proiectele locale dezvoltate; se va modifica structura rapoartelor de activitate a instanțelor recomandată prin anexa la Hotărârea Plenului CSM nr. 895/2007 pentru a le face mai succinte și mai practice;
- se va regândi modalitatea de evaluare a sistemului judiciar, după criteriile indicate la nivel european de către CEPEJ.²⁰

Principalele obiective ale evaluării în întregul ei - atât cea individuală cât și cea a sistemului - constau în creșterea performanței, reducerea duratei de soluționare a cauzelor, stimularea gradului de încredere a publicului în eficiența și corectitudinea sistemului judiciar, realizarea unei prognoze realiste referitoare la politica de resurse umane ce se impune a fi desfășurată în etapele următoare, precum și la nevoia de perfecționare a magistraților, motivarea magistraților pentru îmbunătățirea performanțelor.

- Evident, este necesară și o evaluare a performanțelor CSM însuși. Astfel, pentru a-și îndeplini în mod eficient și efectiv sarcinile, CSM trebuie să devină o instituție performantă²¹.

- Măsurarea și monitorizarea performanței sistemului judiciar din România ar trebui să cuprindă următoarele: revizuirea sistemului statistic; reducerea numărului de categorii statistice de bază pentru diferitele tipuri de cauze; îmbunătățirea sistemului ECRIS pentru a permite introducerea informațiilor detaliate privind aspecte importante din anumite cauze; crearea și dezvoltarea unui modul statistic în cadrul ECRIS pentru a include toate standardele de raportare statistică pentru ca instanțele să le utilizeze și să le transmită; elaborarea de principii directe pentru a sublinia distincția dintre diferitele tipuri și categorii de cauze, la momentul înregistrării datelor statistice.

6. Salarizarea

- se vor face demersuri la Ministerul Justiției pentru a se asigura că modalitatea de calcul al veniturilor lunare ale magistraților să fie efectuate în mod unitar la nivelul țării;
- se vor face demersuri pentru executarea hotărârilor judecătorești privind drepturile salariale restante către personalul judiciar, precum și a oricăror alte hotărâri judecătorești, căci acest aspect privește în mod direct autoritatea justiției și acceptarea finalității actului de justiție ca regulă esențială a statului de drept;

Termen: toate aceste măsuri se vor îndeplini începând cu data numirii și până la finalul mandatului CSM

Directia de actiune III.2: Responsabilizarea sistemului judiciar

Măsuri de realizare:

1. Cu privire la încălcarea codului deontologic

- ar trebui eliminată confuzia dintre răspunderea disciplinară și cea pentru încălcarea regulilor etice de conduită²². Pentru aceasta trebuie definite cu claritate abaterile

²⁰ Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției din cadrul Consiliului Europei, www.coe.int/cepej.

²¹ „Eficacitatea” înseamnă atingerea finalității prin îndeplinirea atribuțiilor, iar „eficiența” înseamnă îndeplinirea sarcinilor cu costuri minime.

disciplinare și regulile etice. Etica profesională trebuie să constituie parte a măsurilor care să îl ajute pe magistrat să își îndeplinească profesia, motiv pentru care se va stabili o procedură și se va încuraja, ca o posibilă soluție, crearea de către asociațiile profesionale a unui Comitet Național de Etică a Magistratilor care să propună un Ghid de etică pentru magistrați și care să coordoneze comisii locale (facultative) pentru etică.²³ În acest domeniu nu este nevoie de un cod, pentru ca nu se poate codifica conduita, ci de un ghid care să îndrume magistrații cum să procedeze în anumite circumstanțe care fie țin strict de activitatea lor profesională, fie de acțiuni/manifestări în viața privată. Astfel de ghiduri sunt menite să ajute magistrații să ia singuri cele mai bune decizii în ceea ce privește protejarea independenței lor și a imaginii justiției; de asemenea, ele ajută întreaga societate să înțeleagă mai bine cum funcționează justiția.

Se impune modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a CSM;

Termen: 2011 - 2013

2. Cu privire la răspunderea disciplinară

a) Cu privire la condițiile răspunderii, ca membrii ai echipei vom propune CSM de a sesiza ministrul justiției cu un proiect de act normativ prin care:

- se va stabili termenul de prescripție a răspunderii disciplinare ca fiind de un an de la data săvârșirii faptei (sub actuala reglementare magistratul poate fi urmărit oricând pentru o abatere disciplinară, ceea ce face ca unele condiții ale acestei forme de răspundere să fie mai gravă ca cea penală);
- se va renunța la răspunderea disciplinară pentru abaterile comise fără intenție, precum și la posibilitatea de îndepărtare din magistratură pentru infracțiuni din culpă care nu au legătură cu exercitarea profesiei (implică modificare legislativă);
- se va eficientiza modul de funcționare a sistemului disciplinar prin introducerea principiului oportunității (ca în Italia și Germania) și proporționalității (ca în Spania). Abaterile trebuie să fie descrise în mod clar și împărțite în trei categorii (ușoare, grave și foarte grave), iar sancțiunile să fie corespunzătoare acestor categorii, cu posibilitatea flexibilizării (fundamental în stabilirea unei sancțiuni este să se aplice criteriul proporționalității între gravitatea abaterii disciplinare și sancțiunea aplicată). Eliminarea impedimentelor de soluționare a cauzei disciplinare în raport cu alte cercetări (civile și penale) urmând ca în caz de infirmare a existenței faptei de către o instanță să se revizuiască soluția.

b) Inspecția Judiciară

- ar trebui autonomizată Inspecția Judiciară față de Plenul CSM pentru a înlătura orice obiecțiuni cu privire la eventuala neconstituționalitate a modului de reglementare a acesteia²⁴ sau orice aparentă parțialitate a acestui organism (implică modificare legislativă, deci, o propunere cu modificarea legilor justiției).

²² Ca model se va utiliza *Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară* aprobate de ONU în 2001-2002, cu comentariile din 2007, precum și recentele principii de conduita din cadrul raportului intitulat „*Etică judiciară – Principii, valori și calități*” aprobat de Adunarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (Londra, 2-4 iunie 2010). România este membru a ONU, iar din RECJ face parte și CSM.

²³ Se va asigura astfel punerea în aplicare a pct. 29 al Avizului nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni din cadrul Consiliului Europei: „*Înființarea în cadrul sistemului juridic a unui Consiliu de Etică organism cu un rol consultativ și de consiliere care să stea la dispoziția judecătorilor ori de câte ori nu sunt siguri dacă o anumite activitate din sfera privată este compatibilă cu statutul lor de judecători*”. În România s-a propus înființarea unor astfel de comitete în anul 2006 în proiectul desfășurat de ProEtica în colaborare cu CSM, și în anul 2008 de către AMR. *Comisia de etică a magistraturii* a fost propusă în Franța în 2003. În SUA funcționează în fiecare stat astfel de *comitete de etică* cu rol consultativ.

²⁴ Două organisme similare ca și mod de organizare și funcționare, cu natură jurisdicțională, au fost declarate neconstituționale: CNSAS prin decizia nr. 51/2008, respectiv ANI prin decizia nr. 415/2010. În aceste decizii,

- descentralizarea Inspecției față de CSM va privi atât comunicarea publică, aceasta urmând să aibă atât site web propriu cât și purtători de cuvânt, dar și reorganizarea sa teritorială.
- ar trebui identificate criteriile obiective de recrutare²⁵ și de a asigura stabilitatea inspectorilor și coerența modalității de desfășurare a activității prin numire permanentă, stabilindu-se totodată criteriile de revocare din funcție și de evaluare a activității.
- numirea inspectorilor-șefi ar putea să se facă, ca și modalitate de realizare a autonomiei Inspecției și de responsabilizare a acestora, prin încheierea unui contract de management, care să stabilească atât criteriile de performanță, cât și răspunderea aplicabilă;
- se va încuraja alcătuirea unui program multianual de controale și verificări, care să încurajeze sistemul judiciar să progreseze, punându-se accent pe rolul preventiv al Inspecției.

c) sancțiunile disciplinare

- se va propune alcătuirea unui ghid de criterii practice pentru aplicare graduală a sancțiunilor disciplinare, dedus din practica disciplinară a secțiilor 2005-2010, până la adoptarea unor noi reglementări în materie disciplinară;
- se va asigura publicarea on-line pe site-ul propriu Inspecției Judiciare a întregii jurisprudențe disciplinare a secțiilor de disciplină, inclusiv a soluțiilor din recursul soluționat de ICCJ și a comisiilor de disciplină atât pentru a asigura transparența în domeniul răspunderii disciplinare, cât mai ales pentru a asigura pentru magistrați previzibilitatea în această materie;

Termen: sfârșitul anului 2011

3. Cu privire răspunderea materială

- se va urmări implementarea sistemului de asigurare a magistraților pentru pagube în caz de erori judiciare, prin propuneri de schimbare a legislației.

Termen: imediat după intrarea în vigoare a noului act normativ propus de Ministerul Justiției

4. Cu privire la integritate

- se va propune stabilirea de măsuri de întărire a integrității magistraților și personalului auxiliar împreună cu reprezentanții acestora, pornind de la rolul preventiv al măsurilor administrative ce se impun a fi luate.²⁶

Termen: Plan de acțiune întocmit în a doua jumătate a anului 2011. Propunere către Plenul CSM.

impune o separare între cei ce dețin actele, fac ancheta și judecă Or, în cazul nostru, secția de judecători/procurori a CSM judecă pe baza unei acțiuni disciplinare exercitată de *comisia de disciplină din care fac parte trei inspectori care își desfășoară activitatea sub coordonarea și controlul Plenului CSM (art. 42 alin.1 Regulament CSM)*; aceasta are la bază verificări prealabile efectuate de *Inspeția Judiciară (art.44 și urmat din Legea nr. 317/2004)*.

²⁵ Hotărârea Plenului CSM nr. 201/2006 prevede criteriile pentru numire în funcția de inspector.

²⁶ A se vedea Rezoluția nr. 1073 din 2010 cu privire la corupția judiciară, adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

IV. Un CSM pentru o justiție de calitate

Scop final: CSM trebuie nu doar să garanteze independența instituțională a justiției în raport cu celelalte puteri, ci și independența personală a magistraților ceea ce implică asigurarea condițiilor adecvate pentru desfășurarea activității și înalta pregătire profesională. Până la urmă, justiția trebuie să fie previzibilă: ca durată²⁷, costuri și calitate. În același timp, diminuarea supraîncărcării instanțelor, scurtarea duratei de soluționare a cauzelor, îmbunătățirea calității activității judiciare, creșterea calității hotărârilor judecătorești și unificarea jurisprudenței vor asigura și creșterea încrederii partenerilor UE în justiția din România și hotărârile noastre vor putea fi recunoscute direct de către autoritățile din UE.

Situația actuală: În ultimii doi ani numărul de dosare a crescut cu 500.000, în condițiile în care schemele de personal au rămas aceleași de zece ani de zile. Politica dezastruoasă de resurse umane face ca în prezent mai multe sute de locuri din sistem să fie vacante. În aceste condiții, sunt instanțe în care numărul de dosare de soluționat de câte un judecător depășește un nivel acceptabil care să asigure studierea temeinică a cauzelor și adoptarea unor hotărâri de calitate. Deosebit de aceasta, încrederea în sistem este la cote scăzute ca urmare a duratei mari de soluționare a cauzelor și a practicii neunitare. Iar imaginea justiției a avut de suferit ca urmare a unor cauze punctuale, dar grave, de lipsă de integritate.

Condiționalități: Numărul mare de magistrați și capacitatea administrativă redusă a INM fac ca pregătirea profesională să nu se poată desfășura în mod continuu și organizat. Numărul mare de dosare ce revin magistraților pentru soluționat face ca aceștia să aloce un timp redus formării continue. În același timp, un număr mare de acte normative adoptate anual, în condițiile unei politici legislative incoerente și adesea contradictorii, reprezintă un impediment pentru o activitate la înalte standarde de profesionalism.

Directia de actiune IV.1: Creșterea calității și eficientizarea actului de justiție prin asigurarea unui volum optim de muncă

Măsuri de realizare:

Asigurarea independenței presupune și condiții adecvate de muncă care să permită un act de justiție de calitate. O raționalizare a volumului de muncă este absolut necesară având în vedere că în momentul de față judecătorul muncește mult peste cele opt ore prevăzute de lege, ajungând în acest fel să sacrifice componente ale vieții private. Managerial, rezolvarea supraîncărcării presupune trei pași: limitarea dosarelor care intră pe rol, mărirea numărului de hotărâri, grăbirea procedurii de soluționare a cauzelor. De aceea, efortul de descărcare a instanțelor nu poate fi doar a judecătorilor, ci și a altor autorități. Printre soluțiile pe care le propunem, se numără:

1. dezvoltarea funcției de previziune în domeniul necesarului de resurse umane prin refacerea *Strategiei de resurse umane 2008-2011*, astfel încât să acopere perioada 2012-

²⁷ A se vedea Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) – *Linii Directoare ale Centrului Saturn pentru gestionarea timpului în procedurile judiciare* (10 -11 dec. 2008) la www.coe.int/cepej.

2016 și propunerea asumării de către Guvern sub forma unui *Memorandum privind necesarul de resurse umane în justiție*.

Termen: simultan cu elaborarea bugetului de stat pentru anul 2012 și următoarele bugete anuale.

2. Printre soluțiile propuse pentru asigurarea resurselor umane se pot număra și:

- fructificarea unor rapoarte deja existente și a competenței materiale din noile coduri pentru a se stabili numărul optim de judecători pentru fiecare instanță;
- mărirea numărului de judecători la instanțele foarte încărcate (ceea ce implică accept din partea executivului) și asigurarea mobilității unor judecători de la instanțe mai puțin încărcate la instanțe supraîncărcate (prin delegare); totodată, trebuie luate măsuri pentru asigurarea sediului și dotării pentru noul personal, ceea ce înseamnă costuri financiare ce implică decizie politică;
- propunere legislativă pentru reconsiderarea numărului de judecători din căile de atac (după model olandez);
- extinderea proiectului pilot un judecător-doi grefieri (aprobat de CSM la 21.06.2006), din care cel puțin câte unul cu studii superioare, care ar urma să îl ajute pe judecător și la alte sarcini decât cele administrative (redactarea în concept a unor hotărâri simple gen tranzacții, renunțări la cerere, împăcări, somații de plată etc, documentarea cu practică și literatură juridică în vederea pregătirii dosarului, contactarea unor autorități sau experți în vederea evitării tergiversării soluționării cauzei)²⁸. Alocarea către grefierii cu studii superioare juridice a unor competențe judiciare implică decizie politică pentru modificarea legii și finanțarea adecvată a unor asemenea posturi;
- angajarea directă a grefierilor, indiferent de nivelul instanței, și salarizarea lor egală: în felul acesta s-ar evita tranzitarea pe la instanțele inferioare a personalului pregătit aici, ceea ce face ca instanțele de fond, cele mai solicitate, să trebuiască a pregăti în permanență personal nou;
- formularea unei propuneri de act normativ cu privire la raționalizarea instanțelor (implică decizie Parlamentul) și rediscutarea competenței teritoriale a instanțelor (implică Guvernul);
- folosirea temporară a posturilor cuprinse în fondul de rezervă prevăzut în art. 134¹ din Legea nr. 304/2004, pentru care există deja finanțare;
- se va regândi numărul funcțiilor de conducere atât pentru instanțe, cât și pentru parchete (1 din 5 magistrați ocupă în prezent o funcție de conducere);
- se va discuta dacă este cazul să se adopte ca măsură legislativă temporară admiterea în magistratură direct a absolvenților de drept, fără condiție de vechime, urmând să desfășoare o activitate de stagiatură de 2 ani cu obligativitatea susținerii examenului de capacitate (se va viza cel puțin instanțele supraîncărcate și cele cu multe locuri vacante sau personal aflat în concediu prelungit);
- atragerea pensionarilor înapoi în sistem prin cointeresare financiară (este vorba de magistrații pensionari care nu obțin alte venituri). Propunem două sisteme:
 - într-o variantă, se va iniția modificarea legislativă care să certifice că pensia unui magistrat pensionar are valoarea de 80% din indemnizația unui judecător activ; având

²⁸ CCJE subliniază necesitatea ca reducerea efectivă a sarcinilor necorespunzătoare efectuate de judecători să aibă loc numai prin asigurarea de asistenți ai judecătorilor, cu calificări substanțiale în domeniul juridic („secretari” sau „referenți”), cărora judecătorul le poate delega efectuarea unor activități specifice, sub supravegherea și responsabilitatea aceluiași judecător, cum ar fi cercetarea legislației și a jurisprudenței, întocmirea de documente simple sau standardizate, păstrarea legăturii cu avocații și/sau publicul – pct.65 din Opinia nr. 6 (2004) a CCJE în atenția Comitetului de Miniștri asupra procesului echitabil într-un termen rezonabil și rolul judecătorilor în acest proces, luând în considerare mijloacele alternative de soluționare a disputelor

dreptul de a se reîncadra în magistratură, pensionarul va primi încă 1% la pensie pentru fiecare an lucrat în sistem, dar nu va putea activa din nou mai mult de 5 ani.

- varianta a doua este acordarea permisiunii judecătorilor pensionați în ultimii 5 ani de a desfășura activitatea de judecată, pe durata de maximum un an, pe locurile vacante, la instanțele la care au funcționat sau la instanțe de grad inferior. Judecătorii pensionați în ultimii 10 ani pot solicita CSM aprobarea redactării hotărârilor, la instanțele la care au funcționat sau la instanțe de grad inferior. Aprobarea cererii de desfășurare a activității de judecată se face pe baza avizului colegiilor de conducere de la instanța la care cel în cauză și-a desfășurat activitatea anterior pensionării, precum și de la instanța la care urmează să își desfășoare activitatea (similar pentru procurori), iar activitatea desfășurată în condițiile anterioare nu constituie vechime în muncă și nu presupune plata de drepturi bănești.

- formularea unei propuneri de modificare legislativă și de reconsiderare a schemei de personal cu privire la instituția personalului asimilat judecătorilor și procurorilor (eventual se poate discuta despre acordarea posibilității de transfer de posturi cu cei care ocupă aceste posturi în instanțele și parchetele unde se înregistrează deficit de personal și numai după susținerea unui examen similar celui susținut de juriștii cu o vechime de 5 ani). Personalul asimilat magistraților desfășoară activitate de funcționari în MJ, CSM, INM și SNG dar sunt remunerați ca și magistrații și beneficiază de toate drepturile acestora (decontare chirie, locuința de serviciu, pensie de serviciu, vârsta de pensionare). Pe lângă masiva reducere a cheltuielilor bănești, desființarea acestei instituții ar crea și o echitate din punct de vedere al responsabilității în comparație cu magistrații.

Termen: 2012

3. limitarea numărului de cauze înregistrate la instanțe și parchete:

- se va propune demararea unei campanii mediatice, alături de instituțiile și organizațiile celorlalte profesii juridice, precum și de societatea civilă, pentru atenționarea populației cu privire la sancționarea formelor de obstrucționarea a justiției (denunț calomnios, acțiuni introduse abuziv, cereri de recuzare sau strămutare insidioase);
- se vor căuta soluții tehnice (ceea ce implică colaborarea cu Ministerul Justiției) pentru preîntâmpinarea celor care depun acțiuni multiple cu același obiect și se va face propunere legislativă de sancționare pecuniară în aceste cazuri;
- se va încuraja adoptarea unor modele-tip de acte procedurale depuse la instanțe ce se vor întocmi în mod unitar la nivelul CSM și se vor distribui pe site-urile instanțelor.

Termen: 2012 și în continuare, pe durata întregului mandat.

4. vom urmări limitarea numărului de cauze pe rolul completelor de judecată:

- se va revedea programul aprobat de CSM prin Hotărârea nr. 2119/2009 bazat pe punctaj maxim anual;²⁹
- se va stabili un punctaj al cauzelor diferențiat pe secții;
- se va asigura caracterul de îndrumare al acestui program;
- se va colabora cu colegiile de conducere pentru implementarea programului.

Termen: 2011 și 2012.

²⁹ În data de 3.12.2009 Plenul CSM a aprobat Programul pentru stabilirea volumului optim de muncă și asigurarea calității activității în instanțe în anul 2010. De asemenea, Plenul CSM a hotărât că reglementarea aspectelor privind normarea muncii în instanțe este de competența exclusivă a CSM, fiind exclusă competența altor organisme, inclusiv a colegiilor de conducere ale instanțelor. Totodată, Plenul a hotărât că judecătorul nu poate să limiteze numărul de dosare pe care apreciază că le poate soluționa pe ședință sau să amâne judecarea unor dosare, acordând termene care nu răspund cerințelor de judecare într-un termen rezonabil.

5. Îmbunătățirea managementului de caz:

- CSM trebuie să militeze pentru proceduri uniforme de management de caz prin standardizarea administrării de probe și a modalității de întocmire a hotărârilor: la nivelul CSM se propune a se alcătui un manual de administrare a probelor pe materii și tipuri de cauze, a unui îndrumar de stabilire a pedepselor în cele mai frecvente cazuri de pe rolul instanțelor, a unui ghid de întocmire minute, se vor alcătui tipare pentru hotărâri. Toate acestea se vor publica în sistem intranet.
- se va încuraja unificarea practicii prin modalități administrative la nivel de secții, mai ales la ICCJ, după modelul adoptat la nivel secției de contencios administrativ al ICCJ;
- în cadrul dezvoltării societății informatizate, se va crea cadrul pentru digitalizarea justiției în sectoarele de lucru cu publicul și pentru eliminarea birocrăției, inclusiv accesul părților și magistraților la dosarul cauzei în format electronic, ceea ce implică colaborarea cu Ministerul Justiției; totodată se va propune externalizarea unor servicii consumptive de timp: scanarea dosarelor în vederea arhivării lor electronice, inventarierea dosarelor în vederea defrișării lor;
- CSM se va implica în promovarea publică a medierii și arbitrajului ca metode alternative de soluționare a litigiilor; și va încuraja aplicarea dispozițiilor legale existente cu privire la administrarea probelor prin avocați;
- se va asigura accesul magistraților la datele din ECRIS ale tuturor instanțelor în vederea consultării hotărârilor și stadiului proceselor de pe rolul altor instanțe, prin distribuirea unei adrese și a unei parole de la toate instanțele cu acces numai din sistemul de instanțe;
- se va asigura accesul la bazele de date electronice al instituțiilor ce conțin informații relevante pentru organele judiciare prin încheierea de protocoale la nivel local între instanțe/parchete și deținătorii de baze de date;
- se va milita pentru găsirea de soluții descentralizate de perfecționare a personalului de care depinde efectuarea anumitor proceduri (agenți procedurali, poștași, experți);
- asigurarea unui program de lucru flexibil pentru judecători (cu excepția zilei de ședință de judecată).
- se va solicita Ministerului Justiției identificarea convențiilor privind cooperarea internațională la care România nu este parte³⁰ pentru asigurarea desfășurării fără impedimente a procedurilor și a executării hotărârilor.

Termen: permanent

³⁰ De exemplu, în privința cauzelor cu arestați în străinătate care trebuie judecați pe teritoriul României pentru o altă faptă, este imposibilă soluționarea dosarului fără prezența acestora. Tot astfel, nu poate fi executată supravegherea judiciară dispusă ca alternativă la arestarea preventivă, datorită neratificării Deciziei-cadru 2009/829/JAI a Consiliului sunt mari greutăți pentru executarea supravegherii în străinătate, dispusă pentru un condamnat cu reședința în străinătate, care nu cad în competența serviciilor noastre de probațiune. În cadrul UE soluția este dată de Decizia-cadru 2008/947/JAI a Consiliului care privește și liberarea condiționată, și suspendarea condiționată, și suspendarea sub supraveghere. Dar *România nu a ratificat* încă aceasta Decizie-cadru. La nivelul CoE există o Convenție din 1964 semnată/ratificată până în prezent de 19 state dar *nu și de către România*. Pentru SUA nu există vreun tratat în acest sens.

Directia de actiune IV.2: Îmbunătățirea pregătirii profesionale a magistraților

Măsuri de realizare:

a) Relația cu INM și SNG

- se va propune modificarea legislativă a prevederilor din legea nr. 317/2004 pentru a se asigura independența dintre instituția de formare și cea de disciplină, prin autonomizarea modului de numire și revocare a conducerii INM și SNG;
- se va atenționa public Ministerul Justiției asupra necesității alocării fondurilor corespunzătoare unei pregătiri de substanță pentru magistrați și grefieri și asigurarea unei formări profunde, mai ales în perspectiva intrării în vigoare a noilor coduri, dar și pentru asigurarea participării active a INM la procesul de formare profesională la nivel descentralizat (plata formatorilor, a costurilor ținerii în teritoriu a formelor de pregătire etc.);
- se va solicita INM să se accelereze formarea privind chestiunile legate de UE, iar aceasta să devină accesibilă în mod sistematic pentru toate profesiile implicate în implementarea spațiului de libertate, securitate și justiție³¹, pentru a crea o cultură europeană veritabilă în domeniul judiciar și al aplicării legii. Aceasta trebuie să includă cu prioritate judecători, procurori, personal din justiție;
- se va solicita INM să pună un mai mare accent pe pregătirea magistraților numiți în urma concursurilor organizate pentru juriștii cu 5 ani vechime;
- se va solicita INM alcătuirea unor ghiduri sistematizate pe materii (drept material și drept procesual) cu soluții relevante ale Curții Europene a Drepturilor Omului și se va asigura implementarea normelor prescrise în Carta Drepturilor Fundamentale a UE. Pentru facilitare, se va realiza o permanentă legătură cu Agentul Guvernamental pentru Curtea de la Strasbourg și respectiv instanțele de la Luxembourg, precum și Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE;³²
- se va solicita INM introducerea unor cursuri pentru deprinderea de către magistrați a unor abilități speciale de lucru cu categoriile vulnerabile (minorități etnice, copii, victime infracțiuni la viața sexuală, victime ale accidentelor de circulație);
- se va solicita INM introducerea în programa de pregătire a unui modul de conducere și management în programul de formare profesională obligatorie pentru judecătorii debutanți. Mai târziu în cariera lor, acestor judecători le va fi oferit în plus un program de formare profesională extins bazat pe conducere și dezvoltare personală;
- se intenționează alocarea către INM a unor fonduri necesare pentru alcătuirea unei baze de date electronice a tuturor revistelor de specialitate din țară și a celor mai importante periodice din străinătate în materie de drept care să fie accesibile în sistemul intranet al instanțelor.

Termen de solicitare: 2011. Termen de realizare: permanent

b) Unificarea practicii

- se va solicita ICCJ să se asigure o mai facilă cunoaștere a deciziilor pronunțate în soluționarea recursurilor în interesul legii și a soluțiilor adoptate administrativ în cadrul

³¹ Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor reuniți în cadrul Consiliului privind formarea profesională a judecătorilor, a procurorilor și a personalului din justiție în cadrul Uniunii Europene (2008/C 299/01).

³² Creată prin Regulamentul Consiliului (CE) nr 168/2007.

reuniunilor regulate de la nivel local, respectiv național de unificare a practicii, prin indexarea acestora după criterii identificabile ușor și publicarea lor în spațiu public;

- în contextul pregătirii pentru intrarea în vigoare a noilor coduri de procedură, CSM va reorganiza programul JURINDEX, de publicare anonimată pe internet și acces gratuit la toate hotărârile judecătorești publicate în România sub forma unui Institut Național de Informare Juridică, în vederea folosirii experienței internaționale a organismelor similare și pentru asigurarea fiabilității sale financiare; extinderea programului pe de o parte la toate instanțele judecătorești și pe de altă parte diversificarea surselor documentare publicate, începând cu jurisprudența ICCJ și a Curții Constituționale și continuând cu legislația României.

Termen: 2011 - 2013

- se vor propune măsuri pentru adoptarea unor soluții administrative de unificarea practicii (elaborarea de ghiduri de aplicare a pedepselor, după proiectul pilot desfășurat la Curtea de Apel București) și legislative (promovarea proiectului de lege privind recursul jurisprudențial).

Termen de solicitare: 2011. Termen de realizare: permanent

Directia de actiune IV.3 : Protecția magistraților

Măsuri de realizare:

1. în cadrul programelor anuale de control se vor urmări și îndeplinirea obligațiilor care țin de medicina și protecția muncii și de luare a măsurilor de prevenție specifice³³.

Terme: anual.

4. se va propune modificarea legii nr. 303/2004 pentru a se introduce noi cazuri de suspendare a exercitării funcției, și anume la cerere pentru situații deosebite sau în situații deosebite fără cerere, dar constatate medical, cu plata drepturilor salariale pe perioada suspendării (evaluare periodică, semestrială, a constatării persistenței situației deosebite);

Termen de propunere măsurile 4-5: 2012. Termen de aplicare: începând cu 2014.

³³ Se va verifica punerea în aplicare a dispozițiilor legale specifice în domeniul sănătății: cu privire la constituirea, organizarea și funcționarea compartimentului de protecție a muncii (comitetul de securitate și sănătate în muncă) - Codul Muncii (art. 179), Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești (art. 139-142), HG nr. 1425/2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 319/2006 (Cap IV); Legea nr. 319/2006 a securității și sănătății în muncă cu privire la declararea bolilor profesionale, contractarea unui serviciu de medicina muncii și informarea lucrătorilor cu privire la măsurile luate; HG 335/2007 privind supravegherea sănătății lucrătorilor: examen medical periodic (art.8); HG nr. 1091/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru locul de muncă (Anexa 2); HG nr. 1051/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru manipulare manuală a maselor ce prezintă riscuri pentru lucrători, în special de afecțiuni dorsalo-lombare (este vorba de manipularea dosarelor); HG nr. 1028/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare

Directia de actiune IV.4: Creșterea încrederii în sistemul judiciar

Măsuri de realizare:

1. Susținerea și cultivarea independenței justiției

CSM își propune să garanteze instituțional independența justiției. Dar membrii echipei noastre ar dori ca CSM să fie autoritatea publică care să cultive în mod realist conștiința importanței independenței mai întâi în rândul judecătorilor și procurorilor ca indivizi, pentru ca ei înșiși să găsească modalități imediate și particulare de apărare a independenței justiției (individual³⁴, sau prin asociații profesionale etc). De asemenea, CSM ar trebui să cultive această conștiință în rândul celorlalți actori din proces sau populație în sens larg, pentru a responsabiliza cetățeanul obișnuit, a crește încrederea în sistem și a reduce astfel încercările de influențare nepotrivită a acestuia.

2. Promovarea drepturilor fundamentale

Și în România trebuie să se regăsească principiile comune pe care este alcătuită UE: libertate, democrație, respect pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, statul de drept³⁵. În acest context, poate figura printre obiectivele CSM promovarea dezvoltării unei societăți europene întemeiate pe respectarea drepturilor fundamentale, ceea ce implică:

- consolidarea relației cu societatea civilă și încurajarea unui dialog deschis, transparent și periodic, atât din partea CSM, cât și din partea instanțelor;
- se va concepe un program pentru promovarea informațiilor despre organizarea justiției și drepturile omului după modelul portalului european *e-justice*³⁶, care să includă un site pe care să se regăsească într-o manieră accesibilă informații inclusiv despre ierarhia instanțelor și parchetelor, modul de accesare a procedurilor, formulare de acțiuni și cereri³⁷ etc.
- se va solicita Ministerului Justiției editarea permanentă a unor broșuri cu informații despre sistem.

3. Strategia de comunicare cu publicul

CSM va trebui să refacă *Strategia de comunicare și relații publice a sistemului judiciar*³⁸ punându-se accentul pe realizarea practică a unui contact și al unei consultări permanente cu ceilalți actori din proces și cu publicul larg:

³⁴ Rezoluția Parlamentului European din 9 iulie 2008 privind rolul judecătorului național în sistemul jurisdicțional al Uniunii Europene (2007/2027(INI)) publicată în *JO C 294 E, 03/12/2009 p. 27 – 32*.

³⁵ Decizia Consiliului din 12 februarie 2007 de stabilire pentru perioada 2007-2013, în cadrul programului general „Drepturile fundamentale și justiția”, a programului specific „Justiția penală”, Decizia Consiliului din 19 aprilie 2007 de instituire pentru perioada 2007-2013 a programului specific „Drepturi fundamentale și cetățenie” ca parte a programului general „Drepturi fundamentale și justiție”, Decizia nr. 1149/2007/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 septembrie 2007 de instituire, pentru perioada 2007-2013, a programului specific „Justiție civilă” în cadrul programului general „Drepturile fundamentale și justiția”.

³⁶ Planul de acțiune multianual 2009-2013 privind e-justiția europeană adoptat de Consiliul JAI (2009/C 75/01).

³⁷ Modelul site-ului sistemul judiciar din UK pare cel mai adecvat, acesta conținând atât informații destinate justițiabililor, cât și magistraților. Acest portal face ca sistemul din Marea Britanie să se facă înțeles în mai puțin de o oră. A se vedea www.judiciary.gov.uk.

³⁸ Realizată în cadrul programului "Servicii de consultanță pentru proiectarea strategiei de comunicare și relații publice a sistemului judiciar din România", finanțat de Banca Mondială. A fost aprobată la 13 dec. 2007 și conține un Plan de acțiune pentru 2008 – 2013. Măsurile preconizate până în prezent ori nu au fost îndeplinite, ori nu și-au atins scopul.

- înșiși membrii CSM și Biroul de presă al CSM se vor implica în campanii de informare publică cu privire la rolul CSM ca fiind unul indispensabil în asigurarea independenței justiției;
- se va prezenta în mod permanent și într-o modalitate accesibilă rezultatele activității magistraților;
- îmbunătățirea activității de relații cu publicul, precum și sesizarea cazurilor de practică neunitară se poate face într-un mod facil prin contactul cu utilizatorii serviciului judiciar, respectiv avocați și ONG-uri: CSM va încuraja ca instanțele să organizeze întâlniri periodice profesioniste cu aceștia, în care ar urma să se discute inclusiv modalități de prevenire a tergiversării soluționării cauzelor de către avocați sau chestiuni comportamentale reciproce.
- se vor încuraja consultările regulate la nivel local, implicând președintele, judecători, procurori, grefieri, avocați, executori, experți cu privire la modalități de îmbunătățire a procedurilor desfășurate de instanță.
- CSM va coordona proiectul „Barometrul Justiției” : se vor chestiona în mod regulat cetățenii, mai ales justițiabilii, la nivel local, cu privire la încrederea în justiție și gradul de satisfacție și expectanță față de aceasta și se va ține seama de observațiile acestora pentru îmbunătățirea activității instanțelor ca serviciu public;
- se vor încuraja instanțele să întocmească comunicate de presă cu privire la hotărârile importante pe care le pronunță, precum și la orice activitate de natură civică: întâlniri cu ONG-urile, cu presa, cu elevii.

Termen pentru măsurile 1-3: permanent

4. Cultură comună

Este necesar să se consolideze încrederea reciprocă dintre toți specialiștii în acest domeniu la nivel național și european³⁹. Ar trebui dezvoltată o veritabilă cultură europeană de aplicare a legii prin schimbul de experiență și de bune practici, precum și prin organizarea de cursuri de formare comune. Mai ales în contextul aplicării noilor coduri, acestea devin cu atât mai necesare. Aprobarea plecărilor magistraților la cursuri de formare în străinătate va ține seama de aceste aspecte, iar experiența lor se va împărtăși în țară prin multiplicarea suportului de curs sau a raportului de misiune. Se va solicita INM alcătuirea unei baze de date în acest sens.

Termen: imediat după începerea mandatului.

Directia de actiune IV.5: Descentralizarea administrativă

Constituțional, CSM nu deține puteri de administrare a justiției, acestea fiind atributul Ministerului Justiției și al conducătorilor de instanțe și parchete. Dar CSM își poate asuma rolul de *comunicare și coordonare* în domeniul managementului judiciar, scop în care poate asigura organizarea unor platforme unde decidenții să ia soluțiile adecvate și unitare pentru sistem.

Măsuri de realizare:

- Întărirea unor structuri cu atribuții distincte: Adunarea Generală a Judecătorilor (s-ar impune consacrarea RNAG creată în 2009 ca structură informală), Inspekția Judiciară, INM, Ordinul Grefierilor (văzut ca structură în cadrul Ministerului Justiției ce ar trebuie să exercite

³⁹ Comunicare a Comisiei privind crearea unui forum de discuții cu privire la politicile și practicile UE în domeniul justiției (COM/2008/0038 final).

atribuțiile de carieră ale acestora, în colaborare directă cu instanțele), Comisia Națională de Etică⁴⁰.

- Descentralizarea competențelor marginale scopurilor fundamentale ale CSM și realocarea lor fie către instanțe și parchete, fie către formele de auto-reprezentare fie către alte organisme.

Termen: 2011 – propunerea Plenului CSM de a realiza un audit organizațional la nivelul CSM pentru măsurarea performanțelor instituționale și identificarea competențelor și atribuțiilor esențiale și indispensabile pentru atingerea scopurilor fundamentale, respectiv secundare și dispensabile;

2012 - modificarea întregului cadru normativ secundar care reglementează activitatea CSM în vederea descentralizării atribuțiilor marginale;

2012-2013 - exercitarea atribuției prevăzute de art. 38 alin. 5 din Legea 317/2004 rep., respectiv de sesizare a ministrului justiției cu privire la necesitatea și oportunitatea modificării legilor justiției în sensul întăririi autoadministrării instanțelor și a debarasa CSM de atribuții ce nu țin de rolul său constituțional.

- instanțele vor fi încurajate să își asume acest nou aspect al independenței: **autonomia instanțelor**, însemnând că ele își asumă măsuri proprii de dezvoltare a serviciilor legale oferite, fără să aștepte aprobarea de la structurile administrative superioare; fiecare instanță va putea să aibă reguli proprii de organizare care să intre în cadrul general al Regulamentului aprobat de CSM

- se va alcătui *Forumul președinților de instanțe* – o structură independentă, pe grade de instanțe, cu rol informal și consultativ (o legătură de acest gen între președinții au atribuții de ordonator de credite ar putea duce la rezolvarea unor chestiuni administrative în mod unitar, fără să se aștepte avizul MJ).

Termen: primul semestru al 2011

⁴⁰ Toate aceste funcții sunt exercitate de organisme distincte și în alte țări. Pentru Lituania, a se vedea <http://www.teismai.lt/en/>.

V. Un CSM responsabil

Scop final: Îndeplinirea atribuțiilor de către CSM și creșterea încrederii magistraților și a societății în CSM.

Situația actuală: Lipsa unei viziuni strategice pe termen mediu și lung, șovăielile decizionale atunci când era necesară o poziție tranșantă în fața unor evenimente ce erau de importanță capitală pentru justiție, lipsa unei comunicări permanente, eficiente și adecvate cu instanțele și cu judecătorii, netransparența votului exercitat în secție sau în Plen, votul dat în situații de conflicte de interese, neluarea de decizii în situații delicate privind chiar unii membri CSM, toate acestea au condus la un capital negativ de imagine al CSM în rândul judecătorilor, la o neîncredere în capacitatea membrilor de a lua decizii corecte și oportune, ca și la reprezentarea pentru judecători a unui CSM ce nu e capabil în a-și asuma responsabilitatea.

Condiționalități : S-a creat în timp credința că CSM deține o poziție ierarhică superioară în raport cu magistrații, credință care trebuie modificată. CSM reprezintă magistrații, sens în care membrii CSM vor trebui să se comporte altfel decât de pe poziții de superioritate. Totodată, niciun judecător nu va trebuie să fie la dispoziția unui organ colectiv denumit Consiliul Superior al Magistraturii. CSM nu trebuie să reprezinte șefii magistraților și nici un organ de represiune, ci va trebui să fie o structură de magistrați cu viziune și personalitate obișnuită, care doar girează temporar independența magistraților și cariera lor.

Directia de actiune V.1: Creșterea credibilității CSM prin întărirea integrității membrilor săi

Măsuri de realizare:

1. Cel puțin membrii prezentei echipe ce candidează nu vor candida pentru a fi numiți în funcții de conducere sau pentru a promova în funcții de execuție, nici pentru a deveni judecători la ICCJ, în timpul mandatului de membru CSM. Se vor face demersuri pentru a-i capacita în acest sens și pe ceilalți membri CSM.

2. Membrii CSM vor evita conflictele de interese pe tot timpul exercitării mandatului.

Termen pentru măsurile 1-2: Imediat după numire printr-o declarație publică. În prima parte a anului 2011 membrii echipei vor solicita Plenului CSM modificarea regulamentului de organizare și funcționare a CSM cu privire la interdicțiile mai sus – amintite și, de asemenea, vor solicita ministrului justiției de a interveni în sensul modificării Legii 317/2004 prin transpunerea acestor interdicții în prescripțiile legale.

3. Adoptarea unor reguli de conduită pentru membrii CSM. Astfel, se va completa articolului 41 aliniatul 1 al Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii prin introducerea de reguli de conduită, prevăzute în Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor europeni (CCJE), pentru membrii aleși ai Consiliului Superior al Magistraturii, în sensul următor : « Art. 41 - (1) Membrii aleși ai Consiliului răspund civil, disciplinar și penal, în condițiile legii. Membrii aleși ai Consiliului sunt ținuti să respecte următoarele reguli de conduită: a.să susțină independența juridică, atât la nivel instituțional,

cât și individual; b. să se comporte cu integritate în exercițiul funcțiunii și în viața particulară; c. să adopte tot timpul o abordare care să fie și să pară imparțială; d. să își îndeplinească îndatoririle fără favoritisme și fără prejudecăți sau idei preconcepționate existente sau aparente; e. să ia deciziile luând în considerare toate lucrurile relevante pentru aplicarea prevederilor legale și să le excludă pe cele irelevante; f. să arate respectul cuvenit tuturor persoanelor care iau parte la procedurile desfășurate în cadrul Consiliului sau care sunt afectate de aceste proceduri; g. să își îndeplinească îndatoririle cu respectul cuvenit pentru tratamentul egal al părților, evitând orice idee preconcepțiată și discriminările, păstrând echilibrul între părți și asigurând o audiere corectă pentru fiecare; h. trebuie să se asigure că păstrează un grad înalt de competență profesională; i. să dedice majoritatea timpului de lucru funcțiilor lor juridice, inclusiv activităților conexe; j. să se abțină de la desfășurarea activităților politice care le-ar putea compromite independența și le-ar putea afecta imaginea de imparțialitate; j. să se ghideze în activitatea lor de principii de etică.».

Această măsură urmează a fi solicitată Plenului CSM prin modificarea și completarea regulamentului de organizare și funcționare a CSM.

Termen de realizare : în prima parte a anului 2011.

Directia de actiune V.2 : Contact permanent cu magistrații și raportare permanentă magistraților

Măsuri de realizare:

1. Pentru a lua în considerare în mod efectiv opiniile judecătorilor și instanțelor, permanent, se va propune modificarea și completarea regulamentului CSM prin crearea unui departament în cadrul CSM privind relațiile cu judecătorii și instanțele; de asemenea, vor fi avute în vedere și întâlniri regionale cu judecătorii⁴¹ și instanțele, trimestriale, pentru a afla direct nevoile judecătorilor. După aceste întâlniri, periodic vor fi aduse la cunoștința judecătorilor și instanțelor ceea ce membrii și CSM au realizat pentru rezolvarea acestor nevoi și ce anume a rămas nerezolvat cu indicarea clară a motivelor ce au condus la nerezolvarea acestor nevoi. Această măsură urmează a fi solicitată Plenului CSM prin modificarea și completarea regulamentului de organizare și funcționare a CSM.

Termen de realizare: a doua jumătate a anului 2011.

2. Elaborarea unui raport regulat al fiecărui membru CSM destinat în primul rând judecătorilor care să sintetizeze munca depusă de acești membri în perioada relevantă – raportul urmează a fi făcut cunoscut judecătorilor prin intermediul forumurilor de discuții, instanțelor și pe căsuța de mail a judecătorilor (celor care acceptă acest lucru) printr-un newsletter.

Termen de realizare : imediat după preluarea funcției de membru CSM și pe întreaga perioadă a mandatului exercitat.

3. Elaborarea unui raport colectiv de către secția de judecători a CSM, semestrial, care urmează a fi prezentat tuturor instanțelor, iar în urma feedback-urilor primite să fie

⁴¹ Trebuie dezvoltat un mecanism de consultare regulată cel puțin cu președinții curților de apel.

îmbunătățită activitatea secției și a membrilor secției CSM. Această măsură va putea fi cuprinsă în regulamentul de organizare și funcționare a CSM.

Termen de realizare : solicitarea, făcută către Plenul CSM , de modificare a regulamentului de organizare și funcționare a CSM în sensul de mai sus în prima parte a anului 2011.

4. Implicarea activă în organizarea alegerilor CSM din 2016 prin acordarea facilităților tehnice și suportului logistic, fără diferențiere, în timpul campaniilor de sensibilizare a magistraților cu privire la alegeri și ulterior celor de popularizare a candidaților.

Termen de realizare: începând cu primele luni din anul 2016.

Direcția de acțiune V.3: Creșterea calității și transparenței în activitatea de luare a deciziilor

Măsuri de realizare:

1. Respectarea termenului de 3 zile pentru publicarea pe site a proiectului ordinii de zi a Plenului și a secțiilor CSM
2. Publicarea pe site-ul CSM, odată cu ordinea de zi soluționată, a proceselor verbale de ședință împreună cu semnăturile prevăzute de Regulamentul CSM.
3. Comunicarea din oficiu a stenogramelor ședințelor Plenului și Secțiilor CSM, cuprinzând întreaga desfășurare a ședinței și consemnarea dezbaterilor ce au avut loc, către asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor, organizațiile societății civile și instituțiile media care solicită acest lucru.
4. Garantarea accesului pentru asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor, pentru organizațiile neguvernamentale și pentru presă, la documentele *publice* din mapa electronică a CSM (EMAP), anterior cu 3 zile desfășurării ședințelor⁴².
5. Publicarea pe site-ul CSM, odată cu ordinea de zi soluționată, a notelor, propunerilor, documentelor la care hotărârile CSM fac referire.

⁴² Potrivit art. 29 alin (2) din Legea nr. 317/2004, republicată, **asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor pot participa la lucrările plenului și ale secțiilor, exprimând, atunci când consideră necesar, un punct de vedere asupra problemelor ce se dezbate**, la inițiativa lor sau la solicitarea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii. Pentru ca o astfel de implicare a formelor asociative ale judecătorilor și procurorilor în activitatea decizională a Consiliului să nu rămână pur *declarativă* și astfel *iluzorie*, este necesar ca acestea să fie din timp informate asupra temelor ce urmează a fi luate în discuție și în același timp să le fie accesibilă întreaga *documentație* care stă la baza dezbaterilor din ședințele Consiliului. Acesta beneficiază de existența unei aplicații software performante (mapa electronică⁴²), care poate asigura în condiții de securitate distribuția în format electronic a întregii documentații pregătitoare a ședințelor și a punctelor de pe ordinea de zi a acestora. Doar în măsura în care asociațiile profesionale, dar și celelalte organisme care solicită acest lucru, cunosc în mod direct tematica ce urmează a fi luată în discuție, ele se vor putea implica activ, transmițând din timp puncte de vedere sau observații și asociindu-se astfel efectiv activității decizionale importante desfășurate de Consiliu.

6. Desemnarea de către fiecare grup de lucru a unei persoane care să asigure permanent legătura dintre grupul de lucru, membrii acestuia și persoanele interesate de mersul lucrărilor; comunicarea agendei grupului de lucru, inclusiv a documentelor ce vor intra în dezbateră acestuia, către asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor, precum și către organizațiile societății civile interesate

7. Respectarea integrală a prevederilor Legii nr. 52/2003 în ce privește activitatea normativă proprie a CSM, în domeniul elaborării regulamentelor și a hotărârilor cu caracter normativ prevăzute de lege⁴³.

8. Aplicarea corespunzătoare a prevederilor Legii nr. 52/2003, ca model *asumat de bune practici*, în ce privește activitatea Consiliului de elaborare a unor propuneri de acte normative, în exercitarea atribuției de sesizare a ministrului justiției cu privire la necesitatea inițierii sau modificării unor acte normative în domeniul justiției, cuprinzând inclusiv următoarele măsuri:

- anunț public referitor la elaborarea propunerilor;
- transmiterea proiectului către asociațiile profesionale ale judecătorilor și procurorilor și organizațiilor neguvernamentale interesate;
- întocmirea unei *note de fundamentare* sau a unei *expuneri de motive* privind necesitatea adoptării actului normativ sau a modificărilor propuse
- organizarea unor întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ sau propunerile de modificare, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită.

9. Comunicarea publică a condițiilor în care pot fi obținute înregistrările video integrale ale ședințelor CSM, corespunzător art. 14 alin 2 din Regulamentul CSM și facilitarea accesului la copii ale acestora.

10. Înființarea unui organism consultativ informal (cu activitate permanentă), care să asigure din punct de vedere tehnic consultarea și informarea continuă a asociațiilor profesionale, a și a reprezentanților societății civile prin mecanismele arătate mai sus.

Termen: măsurile care nu solicită modificări ale regulamentelor în vigoare concomitent cu adoptarea programului de acțiune al CSM pentru anul 2011.

Solicitarea de modificare și completare a regulamentului CSM va fi făcută Plenului în prima parte a anului 2011.

11. Transmiterea on-line a ședințelor CSM și renunțarea la ședințe secrete – doar în măsura în care se apreciază, de Plen sau de secție, că s-ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, însă această situație excepțională trebuie adusă la cunoștința judecătorilor prin prezentarea situației fără însă a se face referire la cazul concret, la numele persoanelor vizate etc.

⁴³ Asumarea unor proceduri formale și complete de consultare și asociere la luarea deciziilor a persoanelor interesate, în cazul nostru corpul judecătorilor, al procurorilor, precum și asociațiile legal constituite, **ar putea conduce la creșterea calității procesului decizional al Consiliului**. Absența consultărilor continue face ca normele regulamentare să fie frecvent modificate sau înlocuite, lucru ce determină o accentuată instabilitate și incoerență, și nu oferă siguranța necesară cadrului legal de reglementare a activității administrative a instanțelor și parchetelor. Aplicarea reală a principiului transparenței ar duce la o mai mare încredere în reglementările Consiliului și la o mai mare stabilitate a acestora, **din moment ce ele au fost adoptate cu consultarea directă a celor interesați, au fost însoțite de studii de impact și proiecții ale gradului de fezabilitate și sustenabilitate.**

Termen: imediat ce sunt întrunite condițiile tehnice sau se încheie un contract cu un furnizor extern de serviciu, cel mai târziu la sfârșitul anului 2011.

12. În aceeași idee, renunțarea la votul secret⁴⁴ este necesară, fără nicio excepție, tocmai pentru a asigura transparența activității CSM atât în raport cu judecătorii și instanțele, cât și în raport cu societatea. Cum norma este constituțională, până la modificarea actului fundamental se impune adoptarea unei atare practici în mod voluntar.

13. Motivarea opiniilor separate pentru voturile date ca și interzicerea abținerii de la vot (acest din urmă caz fiind admis numai în cazul existenței situațiilor de conflict de interese ce va fi făcut public). Această măsură urmează a fi solicitată Plenului CSM prin modificarea și completarea regulamentului de organizare și funcționare a CSM.

Termen: în prima parte a anului 2011.

14. Asigurarea unei legături optime între membrii CSM care sunt numiți din partea societății civile și organizațiile interesate prin asigurarea spațiului necesar unor astfel de întâlniri și informării regulate.

Termen: permanent

Directia de actiune V.4: Eficientizarea propriei activități a CSM

Măsuri de realizare :

1. Alcătuirea planului multianual

- în contextul în care membrii echipei vor fi aleși în viitorul CSM, în primele ședințe va trebui stabilit Programul CSM pentru următorii 6 ani, care va cuprinde obiectivele propuse de către toți membrii noului consiliu. Imediat va trebui alcătuit un plan de acțiune care să fie comunicat magistraților și apoi adoptat de către Consiliu. Planul de acțiune va transpune scopurile și prioritățile din cadrul Programului în acțiuni concrete, cu un calendar precis pentru adoptare și punere în aplicare. În colaborare cu Ministerul Justiției, acesta ar trebui să cuprindă și o propunere de calendar pentru adaptarea actelor normative.

- după primul an de funcționare, înainte de luna iunie 2012, va fi prezentat un raport intermediar privind punerea în aplicare a Programului CSM. Observațiile făcute vor permite adaptarea Programului. Președintele și vicepreședintele CSM, respectiv secretarul general și cel adjunct vor fi responsabili pentru luarea măsurilor administrative pentru punerea în practică a obiectivelor propuse.

- după aprobarea Planului se impune stabilirea de responsabilități individuale pentru membrii CSM și, totodată reorganizarea comisiilor de lucru din cadrul consiliului.

Termen: prima lună a fiecărui an

2. Relația cu petiționarii și justițiabilii

⁴⁴ Constituția României prevede la art. 133 alin. 5 că „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret” și, respectiv, Legea 31/2004 la art. 29 alin.4 că „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii, în plen și în secții se iau prin vot direct și secret și se motivează.”.

- va fi conceput un singur de sistem de recepționare a sesizărilor cu privire la disfuncții judiciare și a plângerilor cu privire la magistrați în vederea trierii lor în mod adecvat⁴⁵ și trimiterea lor direct la autoritatea responsabilă, pentru a se împiedica sesizarea unor autorități necompetente cu privire la actul de justiție (Parlament, Președintele României, primul-ministru, ministrul justiției) și a asigura soluționarea eficientă a problemelor sesizate. Se impune modificare legislativă.

Termen: 2012

3. Redimensionarea și perfecționarea propriului aparat

- regândirea modului de organizare al Biroului de presă, care să asigure prezența CSM în planul dezbaterilor publice despre justiție și care să coordoneze activitatea purtătorilor de cuvânt locali, eventual chiar externalizarea acestui serviciu sau cooperarea cu experți externi CSM-ului;
- perfecționarea recrutării și a capacității aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii în vederea asigurării, în condiții optime, a suportului necesar desfășurării activității consiliului, conform atribuțiilor constituționale și legale a acestuia;
- efectuarea de demersuri la Guvernul României pentru alocarea unui spațiu adecvat desfășurării activității Consiliului.

Termen: finalul anului 2011 până la realizarea obiectivului.

4. Resurse umane

- prioritatea o va constitui revizuirea strategiei CSM în domeniul propriilor resursele umane, valorificându-se rezultatele unui proiect cu fonduri externe⁴⁶;
- formarea personalului specializat în domeniul resurselor umane din sistemul judiciar: personalul din CSM care se ocupă de acest domeniu va trebui să aibă cunoștințe în domeniu;
- mapa profesională a fiecărui magistrat va fi electronică și va fi accesibilă fiecăruia;
- se va dezvolta sistemul de statistică în format electronic astfel ca instanțele să nu mai fie solicitate permanent să furnizeze manual diverse date către CSM. De asemenea, aceste statistici vor trebui să stea la baza fundamentării oricăror politici publice în domeniu.

Termen: 2012

5. Proiecte europene și cooperare internațională

- se va dezvolta capacitatea acestui departament pentru a exercita controlul asupra atragerii și finanțării interne și internaționale a sistemului judiciar;
- se va operaționaliza această direcție pentru a putea pune în practică proiectele derulate de-a lungul anilor având ca beneficiar CSM;
- se va milita pentru relansarea proiectului cu Banca Mondială⁴⁷ pentru finanțarea refacerii sediilor instanțelor, formarea magistraților, informatizarea instanțelor (implică parteneriat cu MJ)

⁴⁵ „Comisia națională de examinare a plângerilor justițiabililor” a fost propusă pentru prima dată în Franța în 2001.

⁴⁶ Proiectul FT 2007/19343.07.01.02.12 - *Asistență tehnică pentru consolidarea capacității de management a CSM în domeniul resurselor umane din cadrul aparatului propriu și din sistemul judiciar din România* - beneficiază de un buget de 219.000 euro, expertiza unor specialiști italieni și se va finaliza la sfârșitul lui 2010.

⁴⁷ S-a alocat un împrumut de 110 mil. euro României în 2006, din care au fost cheltuiți aproximativ 10%, iar proiectul ar trebui să ia sfârșit în 2011.

- se vor aduna rapoartele de misiune întocmite de delegațiile române în străinătate și punerea în practică a ideilor preluate din alte sisteme de drept;
- plecarea magistraților în străinătate se va face după criterii transparente și în mod echitabil;

Termen: permanent

6. Direcția legislație

- activitatea sa va privi strict actele normative interesând sistemul judiciar. Punctele de vedere care înseamnă interpretări ale legii vor fi refuzate, această activitatea neavând temei legal. Cea mai mare provocare va fi implicarea în elaborarea noii legi de organizare judiciară, impusă de modificările aduse prin noile coduri.
- toate regulamentele elaborate de CSM vor fi puse în acord cu legea. În momentul de față sunt dispoziții care încalcă sau adaugă la lege.
- trebuie sistematizată toată legislația secundară în privința organizării și funcționării justiției. Astfel, în aplicarea legilor sau regulamentelor, CSM a adoptat mai multe hotărâri care nu sunt ușor identificabile. De ex, hotărârea nr. 20/2006 privind condiția bunei reputații, sau hotărârea cu privire la informațiile publice din mapa profesională a magistratului, sau cea privind criteriile de numire a inspectorilor. Or, toate acestea trebuie adunate într-un singur loc, cu indicarea textelor legale la care se referă, pentru a asigura cunoașterea lor.

Termen: imediat după începerea mandatului, permanent.

7. Cooperare internațională

- se vor restabili relațiile și imaginea față de ambasadele țărilor europene și a SUA în România și față de Comisia Europeană, în vederea întăririi suportului din partea autorităților străine cu privire la măsurile pentru îmbunătățirea justiției;
- se vor întări relațiile de parteneriat dintre CSM și: organismele similare din cadrul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare⁴⁸ (unde din 2010 România este în board) și se va valorifica experiența altor state în privința modului de funcționare al consiliilor judiciare; rețeaua ministerelor de justiție⁴⁹, se va eficientiza activitatea punctelor de contact în cadrul rețelelor internaționale (Rețeaua Judiciară Europeană în materie civilă și comercială⁵⁰, Rețeaua Judiciară Europeană⁵¹ în materie penală și EUROJUST⁵²). Cooperarea va avea la bază încrederea reciprocă și înțelegerea sistemelor juridice din alte state, ceea ce va reprezenta una dintre provocările principale în viitor. CSM poate îmbunătăți încrederea reciprocă între sistemul judiciar din România și cele din UE. În acest context ne propunem să punem accent pe îmbunătățirea contactelor, a schimbului de informații și a dezvoltării rețelelor dintre autoritățile judiciare și administrative și a profesiilor juridice, inclusiv prin intermediul formării profesionale judiciare, în scopul unei mai bune înțelegeri reciproce între astfel de autorități și specialiști.

Termen: permanent

⁴⁸ www.encj.eu

⁴⁹ Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind crearea unei rețele de cooperare legislativă a ministerelor de justiție din cadrul Uniunii Europene (2008/C 326/01)

⁵⁰ Prin Decizia 2001/470/CE a Consiliului a fost creată Rețeaua Judiciară Europeană în materie civilă și comercială între statele membre, modificată prin Decizia nr. 568/2009/CE ce va intra în vigoare la 1 ian. 2011.

⁵¹ DECIZIA 2008/976/JAI A CONSILIULUI din 16 decembrie 2008 privind Rețeaua Judiciară Europeană

⁵² Decizia Consiliului din 28 februarie 2002 de instituire a Eurojust în scopul consolidării luptei împotriva formelor grave de criminalitate

În concluzie:

Corpul magistraților are nevoie de un CSM reprezentativ. care să aibă ca scop declarat îmbunătățirea actualei stări de lucruri din sistemul judiciar.

Știm că după ani de multiple reforme, de experiențe legislative și administrative cu sistemul juridic, colegii sunt sceptici cu privire la un viitor mai bun pentru justiție. Știm că dintr-o cunoaștere insuficientă a candidaților, zvonurile celor interesați de menținerea actualei stări de lucru vor induce confuzie și nesiguranță.

De aceea ne-am anunțat candidaturile din timp, ca alegătorii să ne poată cunoaște. De aceea ne-am făcut public proiectul imediat după depunerea candidaturilor, ca el să poate fi dezbătut de magistrați. Orice idee de îmbunătățire a lui este binevenită.

Avem încredere că magistrații sunt conștienți că, până la urmă, cu toții ne dorim mai bine: în primul rând pentru societatea românească (ca îmbunătățire a traiului și a siguranței), apoi pentru justițiabili (ca respect al drepturilor omului și calitate a activității magistraților) și apoi pentru noi (ca statut profesional) .

Unele măsuri cuprinse în prezentul program implică modificări legislative sau de regulamente. Cele mai multe însă se pot implementa prin adaptarea practicilor existente, prin respectarea regulilor și prin asumarea unui comportament activ, transparent, moral și responsabil.

Membrii echipei noastre vor milita pentru asigurarea unui statut stabil pentru magistrați, pentru o justiție respectată, pentru creșterea profesionalismului judecătorilor și procurorilor.

Vă putem asigura de un lucru: suntem și vom rămâne **MAGISTRAȚI**. Și noi, ca și toți ceilalți colegi ai noștri, ne dorim să ne exercităm profesia în condiții de siguranță și, mai ales, în demnitate.

Adrian T. Neacșu,

judecător

Cristi V. Danileț,

judecător

Horațius N. Dumbravă

judecător

ANEXE

Anexa nr. 1

DECLARAȚIE DE PRINCIPII PENTRU MANDATUL CSM

Credem că alegerile din această toamnă pentru viitorul Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să fie **momentul reșezării acestei instituții pe principii de integritate publică**. Credem că este nevoie de un **angajament public al candidaților** care să privească standardele minime ale comportamentului lor ca posibili membri CSM pentru următorii 6 ani. Aceste standarde asumate ca și îndatoriri morale față de corpul judecătorilor sunt menite să evite situațiile de vulnerabilitate etică care au caracterizat mandatul actualului CSM și care au slăbit, au decredibilizat și au lipsit de autoritate activitatea instituției menite să apere independența justiției.

Acesta este *contractul public și de onoare* al semnatarilor, în calitate de posibili membri ai CSM, cu corpul judecătorilor.

Ne asumăm următoarele angajamente publice și așteptăm din partea tuturor candidaților să adere la ele sau să le completeze:

- 1. de a demisiona din funcția de conducere ocupată în prezent, imediat după numirea în funcția de membru CSM;**
- 2. de a nu candida, pe întreaga durată a exercitării mandatului, pentru promovarea în funcții de execuție sau pentru numirea în orice fel de funcții de conducere la instanțe;**
- 3. de a nu candida, pe întreaga durată a exercitării mandatului, pentru numirea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție;**
- 4. de a exercita mandatul în mod neutru față de toate instanțele, judecătorii și asociațiile profesionale și de a nu favoriza în nici un fel într-un mod incorect, pe întreaga durată a exercitării mandatului, instanțele de la care provin membrii echipei;**
- 5. la încetarea mandatului, de a nu candida pentru un nou mandat de membru al CSM, indiferent de schimbările legislative ce ar avea loc;**
- 6. de a nu ne folosi de privilegiul constituțional al secretului votului pentru a ne ascunde răspunderea individuală față de corpul judecătorilor în spatele hotărârilor anonime și colective ale CSM.**

Judecător Adrian Toni Neacșu, candidat pentru tribunale

Judecător Cristi Vasilică Danileț, candidat pentru judecătorii

Judecător Horațius Nicolae Dumbravă, candidat pentru curțile de apel

PACTUL PUTERILOR PRIVIND JUSTIȚIA⁵³

Pornind de la prevederile art. 1 alin. (4) din Constituția României, republicată, potrivit căruia "*Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale*", în temeiul art. 124 alin.(3) din Constituția României, republicată, potrivit căruia judecătorii sunt independenți și se supun numai legii,

Având în vedere că o justiție competentă, independentă și imparțială este esențială pentru ca instanțele să își îndeplinească rolul în susținerea statului de drept,

Dintre funcțiile organizării statului în ansamblu, împărțirea dreptății este prima care îl justifică și cea mai importantă care îl menține.

Față de reacția fermă, solidară și omogenă a corpului profesional al magistraților în raport de degradarea fără precedent, pe parcursul anului 2009, a statutului profesional și economic al magistraților,

Întrucât buna funcționare a instanțelor reprezintă însăși garanția respectării drepturilor fundamentale ale omului,

Parlamentul României, prin liderii grupurilor parlamentare,

Puterea judecătorească, prin președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Consiliul Superior al Magistraturii, prin președintele acestuia,

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Procurorul general

Guvernul României, prin primul ministru,

convin semnarea următoarelor principii ce constituie

PACTUL PUTERILOR PRIVIND JUSTIȚIA

⁵³ Extras din *Raportul final* al comisiei parlamentare comune speciale privind analizarea crizei intervenite în funcționarea justiției, 23 decembrie 2009

Principii generale

1. Interesul și scopul Pactului puterilor privind justiția este orientat exclusiv pentru apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, pentru prezervarea statului de drept și pentru asigurarea ordinii constituționale.

2. Puterile sunt în aceeași măsură separate și egale în stat. Separația puterilor în stat semnifică obligația uneia sau celorlalte două puteri, împreună sau separat, de a nu interveni și a nu interfera în sfera atribuțiilor constituționale și legale ale oricărei alte puteri.

3. Colaborarea puterilor în stat

3.1. Cele trei puteri în stat sunt datorate ca, în limitele separației atribuțiilor lor constituționale și legale, să colaboreze.

3.2. Colaborarea se realizează în mod transparent și public, atât în ce privește relaționarea propriu-zisă, cât și comunicarea rezultatelor relaționării.

3.3. Colaborarea nu poate avea loc decât în baza unei agende precise și dinainte făcută publică, iar ea se concretizează prin corespondență instituțională și/sau întâlniri instituționale deschise participării societății civile și cu informarea mass-mediei.

4. Echilibrul puterilor în stat

4.1. Echilibrul puterilor în stat presupune, pe de-o parte, egalitatea puterilor uneia față de cealaltă și a celorlalte două față de cea de a treia putere, indiferent că aceasta din urmă este fie puterea legiuitoare, fie puterea executivă ori cea judecătorească.

4.2. Pe de altă parte, echilibrul puterilor în stat presupune controlul reciproc al puterilor, în limite constituționale. Mecanismul de control reciproc se realizează în mod transparent și în mod specific fiecărei puteri constituite în stat.

4.3. Controlul reciproc presupune și o informare prealabilă ori ulterioară, conform obligațiilor legale sau în baza unui protocol între cele trei puteri, acesta din urmă cu participarea societății civile.

5. Independența justiției, a instanțelor și a judecătorilor, precum și inamovibilitatea judecătorilor nu pot face obiectul negocierilor dintre puteri. Asumarea expresă prin prezentul Pact a acestui principiu reprezintă o garanție incontestabilă și suplimentară față de garanțiile constituționale și cele la care România este obligată prin tratate și convenții internaționale.

Principii speciale

1. Toate măsurile, actele normative sau de altă natură și acțiunile puterilor legislativă și executivă în raport cu puterea judecătorească trebuie să aibă la bază respectarea principiilor general convenite.

2. Statutul judecătorilor trebuie respectat. Acesta privește competența, independența și imparțialitatea acestora, precum și îndatoririle și responsabilitățile judecătorilor. Este exclusă orice acțiune, măsură sau act, indiferent de ce natură, din partea celorlalte două puteri prin care s-ar aduce atingere încrederii în ceea ce privește această competență, independență sau imparțialitate. Puterile legislativă și executivă nu pot interveni arbitrar în deciziile vizând selecția, recrutarea, desemnarea, evaluarea sau evoluția acestora, precum și la încetarea funcției de judecător și cercetarea disciplinară.

3. Independența justiției

3.1. Independența justiției în general și a judecătorului în special trebuie să reprezinte o garanție pentru justițiabil cu privire la calitatea și corectitudinea actului de justiție, iar nu un privilegiu al justiției sau al judecătorilor.

3.2. Pentru asigurarea independenței reale a justiției, instanțelor și judecătorilor sunt necesare aplicarea și respectarea standardelor europene și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la înțelesul și întinderea independenței, precum și cu privire la mecanismele de asigurare a acesteia.

3.3. În acord cu legislația europeană și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și cu Constituția României, republicată, pentru a asigura independența justiției în general, a judecătorului și procurorului în special, puterile executivă și legislativă se obligă să elimine orice pârghie de constrângere financiară, prin asigurarea unui buget corespunzător funcționării instanțelor și parchetelor și care să interzică, pe de o parte, orice rectificare bugetară negativă, iar pe de altă parte orice diminuare a drepturilor salariale existente, respectiv a cuantumului pensiilor calculate în raport cu normele juridice aplicabile la data pensionării, pentru a nu încălca principiul constituțional al neretroactivității legii civile.

4. Bugetul puterii judecătorești

4.1. Puterea executivă și cea legislativă sunt obligate să aloce resurse suficiente instanțelor pentru a le da acestora posibilitatea să funcționeze în conformitate cu standardele stipulate de articolul 6 al Convenției europene privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

4.2. În termen de 6 luni de la semnarea acestui Pact, reprezentanții celor trei puteri vor proiecta și iniția implementarea unei strategii pe termen lung în care vor previziona nevoile financiare, de personal și cele materiale, inclusiv cele vizând cheltuielile de dezvoltare ale sistemului și instanțelor, toate acestea în vederea asigurării unui act de justiție eficient. Strategia va fi însoțită de un plan de acțiune, elaborat pentru același termen, ce va cuprinde obiectivele de finanțare, termenele intermediare de realizare, responsabilii care își asumă realizarea obiectivelor de finanțare, resursele umane, financiare sau materiale ce se vor aloca, modalitatea de alocare a resurselor, mecanisme intermediare de control (rapoarte intermediare întocmite în comun de reprezentanții celor trei puteri cel puțin semestrial) ce vor fi supuse discuției celor trei puteri în cadrul unui comitet comun.

4.3. Procedura de elaborare și adoptare a bugetului este identică cu cea a bugetelor celorlalte puteri din stat.

4.4. Pentru asigurarea independenței justiției și eliminarea oricăror pârghii de constrângere este interzisă orice rectificare bugetară negativă pe parcursul exercițiului bugetar anual.

4.5. Bugetul puterii judecătorești aparține acesteia, prin intermediul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Nu poate fi adoptat niciun act normativ din partea celorlalte două puteri care să aducă atingere acestui principiu.

4.6. Bugetul instanțelor este cuprins în bugetul general al statului, urmând ca proiectul de buget anual să fie prezentat de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție Parlamentului României.

5. Părțile Pactului recunosc și se obligă să respecte imperativul unui statut coerent și previzibil al magistratului, inclusiv sub aspectul salarizării și pensionării magistraților, în acord cu demnitatea și responsabilitatea profesiei, dar și cu incompatibilitățile și interdicțiile pe care aceștia și le asumă.

6. Inițiativele legislative, modificările sau completările de natură legislativă privind statutul judecătorilor, organizarea judiciară, desfășurarea activităților judiciare, normele procedurale nu pot fi adoptate decât cu consultarea corpului profesional al judecătorilor, cu asociațiile profesionale și cu Consiliul Superior al Magistraturii. În acest sens, se instituie un mecanism de consultare periodică a corpului magistraților, care va putea susține prin reprezentanții săi, în fața comisiilor de specialitate juridică ale Parlamentului României, poziția magistraților referitoare la proiectele de acte normative aflate în procedură parlamentară.

7. Puterea legislativă și puterea executivă se obligă să asigure coerența sistemului legislativ, ca o garanție a stabilității drepturilor și libertăților cetățenilor. La rândul său, puterea judecătorească se obligă să realizeze uniformizarea practicii judiciare, ca o garanție a respectării stabilității raporturilor juridice.

8. Puterea judecătorească își asumă rolul de garant al respectării drepturilor și libertăților cetățenilor. În acest sens, se obligă să îmbunătățească nivelul de calitate a actului de justiție, prin creșterea performanțelor profesionale ale corpului magistraților.